

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH

dla cechów i izb rzemieślniczych zrzeszonych w Związku Rzemiosła Polskiego

(wersja pełna)

Warszawa, sierpień 2024 r.

Standardy Ochrony Małoletnich¹ stanowią realizację obowiązku prawnego wprowadzonego ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich – Dz. U. z 2024 r. poz. 560) we wszystkich podmiotach prowadzących działalność edukacyjną.

Są jednym z elementów systemowego rozwiązania ochrony małoletnich przed krzywdzeniem i stanowią formę zabezpieczenia ich praw. To cztery zasady, których przyjęcie sprawia, że dana instytucja/organizacja jest bezpieczna dla małoletnich – jej personel potrafi zidentyfikować sytuacje stwarzające ryzyko krzywdzenia dziecka oraz podjąć działania profilaktyczne oraz interwencyjne.

Celem Standardów Ochrony Małoletnich jest:

- 1) zwrócenie uwagi personelu cechu/izby rzemieślniczej, rodziców (opiekunów prawnych) i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmożonych działań na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem;
- 2) określenie zakresu obowiązków pracowników cechu/izby rzemieślniczej w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony małoletnich przed krzywdzeniem;
- 3) wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;
- 4) wprowadzenie wzmożonej działalności profilaktyczno - wychowawczej w zakresie zapewnienia ochrony małoletnich przed przemocą.

---

¹ UWAGA: Niniejsze Standardy mają charakter przykładowy dla cechów i izb rzemieślniczych, co oznacza, że można je modyfikować/uzupełniać w zależności od potrzeb danego cechu/danej izby rzemieślniczej. Standardy nie zawierają odniesienia do wszystkich potencjalnie możliwych do wystąpienia przypadków/sytuacji. W praktyce może się okazać, że niektóre zapisy wymagają zmiany/uzupełnienia.

Spis treści

Rozdział 1	5
Informacje ogólne.....	5
1. Podstawy prawne.....	5
2. Słowniczek pojęć.....	5
Rozdział 2	10
Standardy Ochrony Małoletnich.....	10
Standard I. POLITYKA.....	10
Organizacja/instytucja ustanowiła i wprowadziła w życie Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem.....	10
Standard II. PERSONEL	10
Organizacja/instytucja monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci.....	10
Standard III. PROCEDURY	11
W organizacji/instytucji funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka	11
Standard IV. MONITORING I DOKUMENTACJA	12
Organizacja/instytucja monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci, a wszystkie podejmowane działania są dokumentowane	12
Rozdział 3	13
Kontakty do osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary oraz instytucji pomocowych	13
Rozdział 4	14
Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w cechu/izbie rzemieślniczej	14
Rozdział 5	21
Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego	21
Rozdział 6	27
Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu	27
Rozdział 7	30
Monitoring.....	30
Rozdział 8	31
Zasady udostępniania Standardów Ochrony Małoletnich.....	31
Rozdział 9	32
Przepisy końcowe	32
Załączniki.....	33
Załącznik nr 1.....	33
Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony małoletnich.....	33
Załącznik nr 1A.....	34
Oświadczenie o krajach pobytu w ciągu ostatnich 20 lat	34
Załącznik nr 2.....	35
Zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi.....	35
Załącznik nr 3.....	40
Proces wdrożenia procedury reagowania	40
Załącznik nr 4.....	43

Karta interwencji.....	43
Załącznik nr 5.....	44
Gdzie skierować opiekuna potrzebującego wsparcia dla siebie i małoletniego?.	44
Załącznik nr 6.....	46
Wzory pism interwencyjnych.....	46
Załącznik nr 7.....	48
Materiały przydatne do przygotowania pracowników	48
Załącznik nr 8.....	49
Monitoring Standardów Ochrony Małoletnich – ankieta dla pracowników	49
Załącznik nr 9.....	50
Standardy Ochrony Małoletnich – wersja skrócona dla dzieci.....	50
Załącznik nr 10.....	55
Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich rodziców/opiekunów prawnych i ich małoletnich	55
Załącznik nr 11	56
Oświadczenie o zapoznaniu się i zobowiązanie do przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich w Cechu/Izbie Rzemieślniczej.....	56
Załącznik nr 12.....	57
Oświadczenie pracodawcy złożone do Cechu	57

Rozdział 1

Informacje ogólne

1. Podstawy prawne

1. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz.1606)
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289 oraz 535)
3. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t. j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900)
4. Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1781)
5. Konwencja o prawach dziecka (Dz.U.1991 nr 120, poz. 526)
6. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2012, poz. 1169)
7. Ustawa z 13.05.2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.) – art. 22b, art. 22c.
8. Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (Dz. U. z 2020 r. poz. 2159)

2. Słowniczek pojęć

Ilekroć w dokumencie „Standardy ochrony małoletnich” jest mowa o:

- 1) **Standardach** - należy przez to rozumieć Standardy Ochrony Małoletnich dla cechów i izb rzemieślniczych zrzeszonych w Związku Rzemiosła Polskiego;
- 2) **cechu** - należy przez to rozumieć organizację samorządu gospodarczego rzemiosła o której mowa w art. 9 ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle;
- 3) **izbie rzemieślniczej** - należy przez to rozumieć organizację samorządu gospodarczego rzemiosła o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle;
- 4) **pracowniku cechu/izby rzemieślniczej** - należy przez to rozumieć każdą zatrudnioną osobę w cechu/izbie rzemieślniczej, bez względu na formę zatrudnienia, w tym: członków organów, stażystów, praktykantów odbywających praktyki studenckie lub inne osoby, które z racji pełnionej funkcji lub zadań mają (nawet potencjalny) kontakt z małoletnimi;
- 5) **kierownictwie cechu/izby rzemieślniczej** - należy przez to rozumieć starszego lub podstarszego cechu i/lub dyrektora biura cechu oraz prezesa i/lub dyrektora izby rzemieślniczej oraz inne osoby które zgodnie z postanowieniami statutu danej organizacji zostały powołane do bieżącego kierowania działalnością cechu/izby rzemieślniczej;
- 6) **małoletnim/dziecku** - należy przez to rozumieć każdą osobę, która nie ukończyła

18 roku życia lub jest uczniem szkoły², która realizuje praktyczną naukę zawodu na podstawie umowy o praktyczną naukę zawodu lub umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego lub staż uczniowski, o którym mowa w art. 121a ust. 1 ustawy Prawo oświatowe, na podstawie umowy o staż uczniowski.

- 7) **opiekunie prawnym** – dalej również opiekunowie prawni, należy przez to rozumieć przedstawiciela ustawowego małoletniego: rodzica³ albo opiekuna⁴; rodzica zastępczego⁵; opiekuna tymczasowego (czyli osobę upoważnioną do reprezentowania małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych)⁶.
- 8) **zgódzie opiekuna** – należy przez to rozumieć zgodę jednego z rodziców w przypadku zwykłych, bieżących spraw życia małoletniego oraz zgodę obojga rodziców w sprawach przekraczających zakres zwykłego zarządu (przykłady w większości nie dotyczące szkoły, jak np. zgoda na zmianę miejsca zamieszkania). W zakresie spraw dotyczących bieżących spraw życia małoletniego w przypadku sprzeciwu jednego z rodziców należy poinformować ich o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny (wówczas orzeczenie sądu opiekuńczego zastępuje zgodę obojga rodziców). Odpowiednie zastosowanie ma w tych przypadkach zgoda opiekuna, rodzica zastępczego lub opiekuna tymczasowego.
- 9) **krzywdzeniu małoletniego** – należy przez to rozumieć każde zachowanie względem małoletniego, które stanowi wobec niego czyn zabroniony. Oprócz tego krzywdzeniem jest zaniedbanie (zamierzone lub niezamierzone), działanie lub zaniechanie, a także każdy jego rezultat, skutkujący naruszeniem praw, swobody, dóbr osobistych małoletniego i zakłóceniem jego rozwoju.

Wyróżnia się następujące, podstawowe formy krzywdzenia:

- **przemoc fizyczna wobec małoletniego.** Jest to działanie bądź zaniechanie, wskutek którego małoletni doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożony. Krzywda stanowi rezultat działania bądź zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za małoletniego, posiadającej nad nim władzę lub takiej, której ufa. O przemocy fizycznej mówimy zarówno w wymiarze jednorazowym, jak i powtarzającym się.
- **przemoc psychiczna wobec małoletniego.** Jest to przewlekła, нефizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy małoletnim a osobą za niego odpowiedzialną lub osobą, której małoletni ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno działania, jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:
  - a) niedostępność emocjonalną,

² Zaleca się, by niniejsze Standardy Ochrony Małoletnich w zakresie ochrony przed krzywdzeniem, tj. zasad bezpiecznych relacji i procedur interwencji dotyczyły także osób pełnoletnich, o ile kontynuują naukę w branżowej szkole I stopnia lub technikum. Za każdym razem, gdy w dokumencie pojawia się określenie „małoletni” oznacza ono również osobę pełnoletnią kontynuującą naukę w branżowej szkole I stopnia lub technikum. W przypadku uczniów pełnoletnich zgoda opiekuna dziecka przewidziana niniejszym dokumentem nie ma zastosowania, chyba, że co innego wynika z przepisów powszechnie obowiązujących.

³ W rozumieniu art. 98 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809), dalej jako „Kodeks rodzinny i opiekuńczy”.

⁴ W rozumieniu art. 155 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

⁵ W rozumieniu Art. 112¹ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

⁶ W rozumieniu art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 167, z późn. zm.).

- b) zaniechanie emocjonalne,
  - c) relację z małoletnim opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
  - d) nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z małoletnim,
  - e) niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności małoletniego,
  - f) niedostrzeganie lub nieuznawanie granic psychicznych między małoletnim a osobą odpowiedzialną,
  - g) nieodpowiednią socjalizację, demoralizację,
  - h) sytuacje, w których małoletni jest świadkiem przemocy
- **przemoc seksualną wobec małoletniego** (wykorzystywanie seksualne małoletniego). Jest to angażowanie małoletniego przez osobę dorosłą lub innego małoletniego w aktywność seksualną. Dotyczy sytuacji, gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku małoletniego, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania małoletniego, zachęcanie do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming - strategie nieseksualnego uwodzenia małoletniego z intencją nawiązania kontaktu seksualnego w przyszłości) i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie małoletniego, zmuszanie małoletniego do dotykania ciała sprawcy, stosunek seksualny). Każda czynność seksualna podejmowana z małoletnim przed ukończeniem 15 roku życia jest przestępstwem. W przypadku małoletnich mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy między wykorzystującym (dorosły, inny małoletni) a wykorzystywanym (małoletnim) z uwagi na wiek lub stopień rozwoju zachodzi relacja władzy, opieki czy zależności. Do innej formy wykorzystywania seksualnego małoletnich zalicza się wyzyskiwanie seksualne. Jest to jakiegokolwiek: faktyczne lub usiłowane nadużycie podatności małoletniego na zagrożenia, przewagi sił lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje (choć nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególne zagrożenie wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych małoletnich, jak i opiekunów prawnych tych małoletnich mogących paść ofiarą wyzysku.
- 10) **zaniechanie małoletniego** – należy przez to rozumieć chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie fizycznych i psychicznych potrzeb małoletniego. Może przyjmować formę nierespektowania praw małoletniego, co w rezultacie prowadzi do zaburzeń w jego zdrowiu i/lub rozwoju. Do zaniechania małoletniego dochodzi w relacjach małoletniego z osobą zobowiązaną do opieki, wychowania, troski i ochrony.
  - 11) **przemocy rówieśniczej** – należy przez to rozumieć sytuację, w której małoletni doświadcza różnych form nękania ze strony rówieśników. Dotyczy działań bezpośrednich lub z użyciem technologii komunikacyjnych (np. za pośrednictwem internetu i telefonów komórkowych). Przemoc rówieśniczą obserwujemy, gdy szkodliwe działanie ma na celu wyrządzenie komuś przykrości lub krzywdy (intencjonalność), ma charakter systematyczny (powtarzalność), a ofiara jest

słabsza od sprawcy bądź grupy sprawców. Obejmuje:

- a) przemoc werbalną (np. przezywanie, dogadywanie, ośmieszanie),
- b) przemoc relacyjną (np. wykluczenie z grupy, ignorowanie, nastawianie innych przeciwko osobie, szantaż),
- c) przemoc fizyczną (np. pobicie, kopanie, popychanie, szarpanie),
- d) przemoc materialną (np. kradzież, niszczenie przedmiotów),
- e) cyberprzemoc/przemoc elektroniczną (np. złośliwe wiadomości w komunikatorach, wpis w serwisie społecznościowym, umieszczanie w Internecie zdjęć lub filmów ośmieszających ofiarę),
- f) wykorzystanie seksualne - dotykanie intymnych części ciała lub zmuszanie do stosunku płciowego lub innych czynności seksualnych przez rówieśnika,
- g) przemoc uwarunkowaną normami i stereotypami związanymi z płcią (np. przemoc w relacjach romantycznych między rówieśnikami), pochodzeniem, narodowością, orientacją seksualną, wyznawaną religią czy innymi cechami.

12) **Koordynatorze bezpieczeństwa w Internecie**⁷ – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, odpowiedzialnego za zapewnienie bezpiecznych warunków korzystania przez małoletniego z sieci teleinformatycznych, w tym Internetu na terenie cechu/izby rzemieślniczej (jeżeli dotyczy). W przypadku nieobecności wyznaczonego pracownika, inna osoba wskazana do zastępstwa na tym stanowisku.

13) **Osobie odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich** – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, sprawującego nadzór nad prawidłowym stosowaniem w cechu/izbie rzemieślniczej Standardów Ochrony Małoletnich oraz ich aktualnością. W przypadku nieobecności wyznaczonego pracownika, inna osoba wskazana do zastępstwa na tym stanowisku.

14) **Osobie odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń** – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, odpowiedzialnego za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu. W przypadku nieobecności wyznaczonego pracownika, inna osoba wskazana do zastępstwa na tym stanowisku.

15) **Osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji** – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, odpowiedzialnego za podejmowanie interwencji u pracodawcy przed właściwymi organami lub instytucjami. W przypadku nieobecności wyznaczonego pracownika, inna osoba wskazana do zastępstwa na tym stanowisku.

16) **Osobie odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia małoletniemu** – należy przez to rozumieć pracownika wyznaczonego przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, odpowiedzialnego za opracowanie planu wsparcia małoletniemu

---

⁷ W zależności od rozwiązań organizacyjnych przyjętych u pracodawcy, funkcje wymienione w punktach 12-16 może pełnić jedna lub kilka osób.

po ujawnieniu krzywdzenia i monitorowanie jego wykonania. W przypadku nieobecności wyznaczonego pracownika, inna osoba wskazana do zastępstwa na tym stanowisku.

17) **Rejestrze interwencji** – należy przez to rozumieć dokumentację zawierającą rejestr ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń zagrażających dobru małoletniego, uwzględniający:

1. Zgłoszenie ze wskazaniem osoby zgłaszającej;
2. Osobę/osoby podejrzewane o krzywdzenie (opiekun prawny małoletniego, pracownik, inny małoletni, inna osoba);
3. Rodzaj podjętej interwencji;
4. Datę interwencji;
5. Dokumenty wytworzone podczas interwencji (m.in. notatki służbowe, karty interwencji, kopie zawiadomień/wniosków wysyłanych do właściwych służb/szkoły).
6. Dane osobowe małoletniego – minimalny zakres informacji umożliwiający identyfikację małoletniego.

18) **Podmiocie współpracującym z cechem/izbą rzemieślniczą** – należy przez to rozumieć osoby/firmy wykonujące zadania zlecone wobec Uczniów Szkoły na mocy odrębnych przepisów i/lub umów (np. placówka kształcenia ustawicznego, placówka kształcenia praktycznego, pracodawca organizujący praktyki zawodowe, pracodawca zatrudniający młodocianego w celu przygotowania zawodowego, pielęgniarka szkolna itp.),

Rozdział 2

Standardy Ochrony Małoletnich

Standard I. POLITYKA

Organizacja/instytucja ustanowiła i wprowadziła w życie Politykę ochrony dzieci przed krzywdzeniem

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Dokument „Standardy ochrony małoletnich” został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1606).
2. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej określiło organizację, stosowanie i dokumentowanie działań podejmowanych w ramach procedur określonych w Standardach Ochrony Małoletnich.
3. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej wyznaczyło osobę odpowiedzialną za monitoring realizacji Standardów Ochrony Małoletnich. Rola, zadania oraz kwalifikacje tej osoby są jasno określone.
4. Zapoznano z nim personel cechu/izby rzemieślniczej (pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy - na wszystkich szczeblach organizacji), rodziców/opiekunów prawnych małoletnich oraz małoletnich.
5. Dokument wprowadzono do stosowania w cechu/izbie rzemieślniczej.
6. Dokument udostępniono na stronie internetowej i/lub w widocznym miejscu w budynku cechu/izby rzemieślniczej (informacja na tablicy ogłoszeń, dokument do wglądu w sekretariacie), w tym w wersji skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona zawiera informacje istotne dla małoletnich
7. Publikacja Standardów Ochrony Małoletnich spełnia wymogi Ustawy o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Standard II. PERSONEL

Organizacja/instytucja monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzeniu dzieci

Wskaźniki realizacji standardu:

1. W cechu/izbie rzemieślniczej zatrudnia się personel po wcześniejszej weryfikacji w Krajowym Rejestrze Karnym oraz Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym.
2. W przypadku zatrudnienia obcokrajowców personel weryfikuje osobę w rejestrach karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych poprzez oświadczenia o niekaralności.

3. Pracownicy cechu/izby rzemieślniczej są świadomi swoich praw oraz odpowiedzialności prawnej ciążyącej na nich za nieprzestrzeganie Standardów Ochrony Małoletnich.
4. W cechu/izbie rzemieślniczej prowadzona jest na bieżąco edukacja wszystkich pracownikówz zakresu ochrony małoletnich przed krzywdzeniem, a w szczególności:
  - a) rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich,
  - b) procedur interwencji w przypadku krzywdzenia lub podejrzenia krzywdzenia, a także posiadania informacji o krzywdzeniu,
  - c) dokumentowania podejmowanych działań związanych z ochroną małoletnich,
  - d) znajomości praw dziecka oraz zasad bezpiecznego przetwarzania udostępnionych danych osobowych,
  - e) odpowiedzialności prawnej za zdrowie i życie powierzonych w opiece małoletnich,
  - f) bezpieczeństwa relacji całego personelu z małoletnim, uwzględniającą wiedzę o zachowaniach pożądanych i niedozwolonych w kontaktach z nim.

Standard III. PROCEDURY

W organizacji/instytucji funkcjonują procedury zgłaszania podejrzenia oraz podejmowania interwencji w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Cech/izba rzemieślnicza wypracowała procedury, które określają krok po kroku, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia dziecka lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony personelu cechu/izby rzemieślniczej, członków rodziny, rówieśników i osób obcych.
2. W cechu/izbie rzemieślniczej znajduje się tablica informacyjna (tablica ogłoszeń) dla rodziców, gdzie umieszczone są dane kontaktowe placówek zapewniających pomoc i opiekę w trudnych sytuacjach życiowych. W szczególności cech/izba rzemieślnicza dysponuje danymi kontaktowymi lokalnych instytucji i organizacji, które zajmują się interwencją i pomocą w sytuacjach krzywdzenia dzieci (policja, sąd rodzinny, centrum interwencji kryzysowej, ośrodek pomocy społecznej, placówki ochrony zdrowia) oraz zapewnia do nich dostęp wszystkim pracownikom.
3. Rodzice mają dostęp do obowiązujących w cechu/izbie rzemieślniczej Standardów Ochrony Małoletnich”, gdzie znajdują się procedury zgłaszania zagrożeń (strona internetowa cechu/izby rzemieślniczej, wersja papierowa udostępniona w sekretariacie lub na tablicy ogłoszeń).
4. W cechu/izbie rzemieślniczej określono wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.
5. W cechu/izbie rzemieślniczej opracowano zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do sieci internetowej oraz procedury ochrony małoletnich przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w sieci Internet oraz utrwalanymi w innej formie.
6. W cechu/izbie rzemieślniczej prowadzony jest rejestr spraw zgłaszanych i

rozpatrywanych w związku z podejrzeniem lub krzywdzeniem małoletnich.

7. Personel cechu/izby rzemieślniczej realizuje plan wsparcia małoletniego po ujawnieniu doznanej przez niego krzywdy.

Standard IV. MONITORING I DOKUMENTACJA

Organizacja/instytucja monitoruje i okresowo weryfikuje zgodność prowadzonych działań z przyjętymi standardami ochrony dzieci, a wszystkie podejmowane działania są dokumentowane

Wskaźniki realizacji standardu:

1. Przyjęte zasady i realizowane procedury ochrony małoletnich są w cechu/izbie rzemieślniczej weryfikowane – przynajmniej raz na dwa lata.
2. Do weryfikacji dokumentacji wykorzystywane są wnioski z kontroli Standardów Ochrony Małoletnich przez uprawnione do kontroli podmioty zewnętrzne.
3. Zasady monitoringu oraz termin, zakres i sposób kontroli określa kierownictwo cechu/izby rzemieślnicze.
4. Sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń:
  - 1) sposób dokumentowania ujawnionych podejrzeń lub incydentów określają zapisy poszczególnych standardów,
  - 2) zasady przechowywania dokumentacji określa instrukcja kancelaryjna i jednolity rzeczowy wykaz akt, a w zakresie ochrony danych osobowych polityka ochrony danych osobowych,
  - 3) koordynator prowadzi indywidualne teczki spraw małoletnich w stosunku do których zostały podjęte działania wynikające z ww. standardów,
  - 4) kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej stwarza warunki do przechowywania i zabezpieczenia ww. dokumentacji z uwzględnieniem bezpieczeństwa „szczególnych – wrażliwych danych” wynikających z RODO.

Rozdział 3

Kontakty do osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary oraz instytucji pomocowych

1. Cech/izba rzemieślnicza wyznacza następujące osoby do pełnienia wyznaczonych w standardach funkcji⁸:

L.p.	Obszar odpowiedzialności	Imię i nazwisko / Funkcja (osoba wraz z zastępcami)	Dane kontaktowe
1.	Przygotowanie pracowników do stosowania standardów ochrony małoletnich i monitorowanie przestrzegania standardów ochrony małoletnich		
2.	Zapewnienie bezpiecznego korzystania z Internetu		
3.	Przyjmowanie zgłoszeń		
4.	Uruchamianie i prowadzenie interwencji		
5.	Koordinacja wsparcia udzielanego małoletniemu		

2. Cech/izba rzemieślnicza, w zakresie ochrony małoletnich, ściśle współpracuje z pracodawcami będącymi członkami organizacji samorządu gospodarczego rzemiosła, u którego małoletni realizuje kształcenie zawodowe.
3. Cech/izba rzemieślnicza w zakresie ochrony małoletnich może współpracować z właściwymi ze względu na obszar swojego działania:
  1. Placówkami ochrony zdrowia (dane kontaktowe) ...
  2. Ośrodkami Pomocy Społecznej (dane kontaktowe)...
  3. Poradnią psychologiczno-pedagogiczną (dane kontaktowe)...
  4. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (dane kontaktowe) ...
  5. Policją (dane kontaktowe) ...
  6. Sądem Rejonowym (dane kontaktowe) ...
  7. Inne ...

⁸ Wszystkie funkcje wymienione w tabeli mogą być łączone w ramach jednej lub większej ilości osób.

Rozdział 4

Zasady ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w cechu/izbie rzemieślniczej

1. Zasady zatrudniania pracowników w cechu/izbie rzemieślniczej oraz dopuszczania innych osób do kontaktu nad małoletnimi

1. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, przed nawiązaniem z osobą (kandydatem) stosunku pracy lub przed dopuszczeniem osoby do innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi, zobowiązany jest do uzyskania informacji, czy dane tej osoby są zamieszczone w Rejestrze z dostępem ograniczonym lub Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w rejestr.
2. Sprawdzenie dotyczy również osób (kandydatów) nie stanowiących pracowników cechu/izby rzemieślniczej oraz Podmiotów współpracujących z cechem/izbą rzemieślniczą, ale sprawujących opiekę nad małoletnimi podczas wycieczki, dyskoteki, zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, konkursów, zawodów organizowanych przez cech/izbę rzemieślniczą.
3. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej uzyskuje informacje z Rejestru z dostępem ograniczonym za pośrednictwem systemu teleinformatycznego prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości; w pierwszej kolejności należy założyć konto w systemie teleinformatycznym; konto podlega aktywacji dokonywanej przez biuro informacji.
4. Rejestr osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestr, jest ogólnodostępny.
5. Informacje zwrotne otrzymane z systemu teleinformatycznego kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej drukuje i składa do części A akt osobowych, związanych z nawiązaniem stosunku pracy (jeśli dotyczy) lub dołącza do innej dokumentacji dotyczącej danej osoby; to samo dotyczy Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15, wydała postanowienie o wpisie w Rejestr, przy czym w przypadku tego drugiego Rejestru wystarczy wydrukować stronę internetową, na której widnieje komunikat, że dana osoba nie figuruje w rejestrze.
6. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej od kandydata pobiera informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności.
7. Jeżeli kandydat posiada obywatelstwo inne niż polskie wówczas powinien przedłożyć również informację z rejestru karnego państwa, którego jest obywatelem, uzyskiwaną do celów działalności zawodowej związanej z kontaktami z małoletnimi, bądź

informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla wyżej wymienionych celów,

8. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej pobiera od kandydata oświadczenie o państwie/państwach (innych niż Rzeczypospolita Polska), w których zamieszkiwał w ostatnich 20 latach pod rygorem odpowiedzialności karnej.
9. Jeżeli prawo państwa, z którego ma być przedłożona informacja o niekaralności nie przewiduje wydawania takiej informacji lub nie prowadzi rejestru karnego, wówczas kandydat składa, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o tym fakcie wraz z oświadczeniem, że nie był prawomocnie skazany oraz nie wydano wobec niego innego orzeczenia, w którym stwierdzono, iż dopuścił się takich czynów zabronionych, oraz że nie ma obowiązku wynikającego z orzeczenia sądu, innego uprawnionego organu lub ustawy, stosowania się do zakazu zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności, związanych z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem, świadczeniem porad psychologicznych, rozwojem duchowym, uprawianiem sportu lub realizacją innych zainteresowań przez małoletnich, lub z opieką nad nimi.
10. Pod oświadczeniami składanymi pod rygorem odpowiedzialności karnej składa się oświadczenie o następującej treści: *Jestem świadomy/a odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.* Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.
11. Wzór oświadczenia o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych stanowi załącznik nr 1 do niniejszych Standardów.
12. Wzór oświadczenia o krajach pobytu w ciągu ostatnich 20 lat stanowi załącznik nr 1A do niniejszych Standardów.

2. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy pracownikami cechu/izby rzemieślniczej a małoletnimi

1. Pracownik cechu/izby rzemieślniczej zna i stosuje ustalone w cechu/izbie rzemieślniczej zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi.
2. Znajomość i zaakceptowanie zasad jest potwierdzone przez każdego pracownika cechu/izby rzemieślniczej.
3. Naczelną zasadą wszelkich czynności podejmowanych przez każdego pracownika cechu/izby rzemieślniczej jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie.
4. Pracownik cechu/izby rzemieślniczej traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność, potrzeby i prawo do prywatności.
5. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec małoletniego w jakiegokolwiek formie.
6. Niedopuszczalne jest nawiązywanie z małoletnim jakichkolwiek relacji o charakterze seksualnym lub intymnym.
7. Niedopuszczalne jest utrwalanie wizerunku małoletniego (np. filmowanie,

nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika cechu/izby rzemieślniczej.

8. Każdy kontakt z małoletnim jest jawny oraz wynika z realizacji zadań i działań służbowych.
9. Niedopuszczalne jest utrzymywanie kontaktów opartych na udzielaniu gratyfikacji finansowej lub materialnej wynikających z wykorzystywania przewagi fizycznej, stosunku władzy bądź zależności małoletniego, a których intencją jest satysfakcja lub spełnienie potrzeb pracownika cechu/izby rzemieślniczej.
10. Należy zwracać uwagę, aby każdy komunikat, działanie bądź czynność podejmowana wobec małoletniego były adekwatne do sytuacji, do stopnia jego rozwoju i indywidualnych możliwości psychofizycznych, bezpieczne, uzasadnione i nie skutkowały nierównym traktowaniem małoletniego w stosunku do innych małoletnich, w tym jego faworyzowaniem.
11. Ogólne zasady bezpiecznych relacji z małoletnimi obowiązują każdego pracownika cechu/izby rzemieślniczej, a także każdą osobę mającą kontakt z małoletnimi, jeśli kontakt ten odbywa się na terenie cechu/izby rzemieślniczej.
12. Szczegółowy opis zasad bezpiecznych relacji stanowi Załącznik nr 2 do Standardów. W szczegółowym opisie zasad bezpiecznych relacji określa się w szczególności:
  - a) komunikację z małoletnimi;
  - b) działania z małoletnimi;
  - c) kontakt fizyczny z małoletnimi;
  - d) kontakty poza godzinami pracy, w tym kontakt online.

3. Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy małoletnimi

1. Każdy pracownik cechu/izby rzemieślniczej zna ogólne zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi ustalonych w cechu/izbie rzemieślniczej.
2. Treść zasad bezpiecznych relacji między małoletnimi najlepiej wypracować z udziałem małoletnich i z uwzględnieniem specyfiki działalności cechu/izby rzemieślniczej oraz potrzeb małoletnich.
3. Małoletni przebywający na terenie cechu/izby rzemieślniczej znają i stosują zasady bezpiecznych relacji między małoletnimi.
4. Treść zasad bezpiecznych relacji między małoletnimi może być zmieniana w każdym momencie na wniosek małoletnich i zawsze z ich udziałem.
5. Szczegółowy opis zasad bezpiecznych relacji między małoletnimi stanowi Załącznik nr 2 do niniejszych Standardów. W szczegółowym opisie zasad bezpiecznych relacji między małoletnimi określa się zwłaszcza:
  - 1) Zasady komunikacji między małoletnimi;
  - 2) Zakaz stosowania przemocy w jakiegokolwiek formie;
  - 3) Sposoby rozwiązywania konfliktów (z naciskiem na mediacje rówieśnicze);
  - 4) Zasady szacunku dla cudzej własności, prywatności i przestrzeni;
  - 5) Zasady równego traktowania, szacunku dla różnorodności, indywidualnej tożsamości i ekspresji.

4. Uwzględnienie sytuacji małoletnich ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, w tym z niepełnosprawnościami⁹

1. W przypadku przebywania na terenie cechu/izby rzemieślniczej, w tym kontaktu pracowników cechu/izby rzemieślniczej z małoletnimi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnościami, niedostosowanych społecznie, zagrożonych niedostosowaniem społecznym, kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej dostosowuje niniejsze Standardy, kierując się zaleceniami przekazanymi przez dyrektora szkoły wynikającymi z orzeczeń i opinii wydanych przez poradnie psychologiczno - pedagogiczne, w tym specjalistyczne oraz lekarza medycyny pracy.

5. Upowszechnianie wiedzy o Standardach Ochrony Małoletnich

1. Pracownicy cechu/izby rzemieślniczej uczestniczą przynajmniej w podstawowym szkoleniu, instruktażu, webinarium, e-learningu, w zakresie ochrony małoletnich. W tym celu kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej może skorzystać z gotowych rozwiązań w tym zakresie.
2. Powyższe działania upowszechniające dotyczą w szczególności:
  - 1) standardów ochrony małoletnich (obowiązujące zasady i procedury),
  - 2) poszerzania umiejętności w zakresie rozpoznawania czynników ryzyka i symptomów krzywdzenia małoletnich,
  - 3) przeciwdziałania przemocy, w tym podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego.
3. Należy zadbać, by małoletni wiedzieli, że mają prawo i możliwość rozmowy z osobą odpowiedzialną za ich ochronę¹⁰ lub inną zaufaną osobą z pracowników cechu/izby rzemieślniczej, która podejmie działania, aby udzielić danemu małoletniemu wsparcia z zachowaniem szacunku do ich prywatności, jeżeli:
  - 1) mają jakikolwiek problem, obawiają się lub doznają przemocy, w tym doświadczyli zachowania łamiącego zasady bezpiecznych relacji ze strony pracownika, innego małoletniego, opiekuna prawnego małoletniego, innej osoby bliskiej, lub jakiegokolwiek osoby;
  - 2) były świadkiem niewłaściwych, niezrozumiałych lub niejasnych zachowań, w tym wskazanych w zasadach bezpiecznych relacji wobec innego małoletniego ze strony pracowników cechu/izby rzemieślniczej, innego małoletniego, opiekuna prawnego małoletniego, innej osoby bliskiej, lub jakiegokolwiek osoby.

6. Obowiązki osób odpowiedzialnych za wprowadzenie Standardów Ochrony

---

⁹ art. 68 ust. 1 pkt 10 ustawy - Prawo oświatowe oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2020 r. poz. 1309).

¹⁰ Osoba odpowiedzialna za przyjmowanie zgłoszeń, zgodnie z § 9 ust. 4.

Małoletnich i realizację Standardów

1. Obowiązki kierownictwa cechu/izby rzemieślniczej:
  - 1) dbanie o tworzenie bezpiecznego środowiska na terenie cechu/izby rzemieślniczej;
  - 2) wyznaczenie osoby/osób odpowiedzialnych za:
    - a) przygotowanie pracowników do stosowania Standardów Ochrony Małoletnich i monitorowanie przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich,
    - b) zapewnienie bezpiecznego korzystania z Internetu,
    - c) przyjmowanie zgłoszeń,
    - d) uruchamianie i prowadzenie interwencji,
    - e) koordynacja wsparcia udzielanego małoletniemu;
  - 3) delegowanie zadań oraz odpowiedzialności związanych z realizacją Standardów Ochrony Małoletnich,
2. Do obowiązków osoby odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich należy:
  - 1) dbałość o udostępnienie Standardów Ochrony Małoletnich na stronie internetowej cechu/izby rzemieślniczej (o ile cech/izba rzemieślnicza posiada) oraz na terenie cechu/izby rzemieślniczej;
  - 2) przygotowanie pracowników do stosowania Standardów Ochrony Małoletnich¹¹;
  - 3) koordynowanie działań edukacyjnych;
  - 4) współpraca z innymi osobami wyznaczonymi w zakresie realizacji Standardów Ochrony Małoletnich;
  - 5) prowadzenie ewidencji pracowników, którzy zapoznali się z Standardami Ochrony Małoletnich przed przystąpieniem do pracy albo po dokonaniu zmian w Standardach;
  - 6) monitorowanie realizacji wytycznych zawartych w Standardach Ochrony Małoletnich, planowanie ewaluacji Standardów z udziałem kierownictwa, pracowników i małoletnich i ich aktualizacja¹².
3. Koordynator bezpieczeństwa w Internecie ma za zadanie zapewnić:
  - a) wytyczne w zakresie bezpiecznego korzystania z Internetu poprzez:
    - i. opracowanie regulaminu wewnętrznego dotyczącego bezpiecznego korzystania z sieci teleinformatycznych, w tym Internetu (dalej: zasady bezpiecznego korzystania z Internetu) do zapoznania w formie fizycznej, na stronie cechu/izby rzemieślniczej i jego akceptacja w momencie podłączania urządzenia do sieci¹³;
    - ii. przedstawienie zasad bezpiecznego korzystania z Internetu małoletnim, i pracownikom oraz informowanie w przypadku jakichkolwiek aktualizacji ww. regulaminu;
  - b) bezpieczne warunki korzystania z Internetu na urządzeniach należących do

---

¹¹ Np. Poprzez spotkania, szkolenia, webinary, e-learningi, materiały edukacyjne.

¹² Monitorowanie może odbywać się poprzez spotkania, ankiety anonimowe papierowe lub online, grupy focusowe itp.

¹³ Ten zapis dotyczy zarówno udostępniania sprzętu z podłączeniem do Internetu jak i udostępniania sieci wifi. Warto zapoznać się z wytycznymi Ministerstwa Sprawiedliwości w tym zakresie: Wytyczne do standardów ochrony dzieci - ochrona dziecka w Internecie - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl (www.gov.pl).

własności cechu/izby rzemieślniczej poprzez:

- i. ustalenie zakresu blokowania dostępu do treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich do wieku;
- ii. instalację oraz regularną (przynajmniej raz w miesiącu) aktualizację oprogramowania blokującego dostęp do treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich do wieku małoletnich oraz aktualizację systemu operacyjnego urządzeń;
- iii. ewaluację (co najmniej raz na rok) czy oprogramowanie zabezpieczające oraz blokujące i ustalony zakres jest adekwatny do potrzeb małoletnich oraz zmieniającego się otoczenia Internetu;
- iv. sprawdzenie (co najmniej raz na miesiąc) czy na urządzeniach pracodawcy nie znajdują się treści nielegalne, szkodliwe i nieodpowiednie do wieku małoletnich;

4. Do osoby odpowiedzialnej za przyjmowanie zgłoszeń należy:

- a) przyjęcie zgłoszenia o wystąpieniu czynnika ryzyka zagrożenia dobra małoletniego;
- b) przyjęcie zgłoszenia o ujawnieniu symptomów krzywdzenia małoletniego lub krzywdzeniu małoletniego; ujawnionych lub zgłoszonych incydentach lub zdarzeniach zagrażających dobru małoletniego,
- c) przekazanie zgłoszenia osobie odpowiedzialnej za podejmowanie interwencji oraz kierownictwu cechu/izby rzemieślniczej lub gdy bezpośrednio zagrożone jest zdrowie lub życie małoletniego - niezwłoczne poinformowanie Policji i opiekunów prawnych (jeśli to nie oni stanowią zagrożenie);

5. Do osoby odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji należy:

- a) zainicjowanie interwencji zgodnie z opisanymi poniżej procedurami;
- b) dokumentowanie zgłoszeń, ich weryfikacja oraz informowanie kierownictwa cechu/izby rzemieślniczej o wynikach poczynionych ustaleń w tym prowadzenie rejestru interwencji. Rejestr interwencji należy przechowywać w odpowiednio zabezpieczonym miejscu, do którego dostęp ma osoba odpowiedzialna za prowadzenie rejestru interwencji oraz kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej.

6. Do osoby odpowiedzialnej za udzielanie wsparcia małoletniemu należy:

- a) współpraca w opracowaniu planu wsparcia małoletniego, uwzględniającego współpracę z opiekunem prawnym małoletniego i innymi podmiotami;
- b) wsparcie małoletniego według poniższych zasad:
  - i. zadbanie o bezpieczeństwo małoletniego, np. odizolowanie sprawców krzywdzenia;
  - ii. zadbanie o dobrostan małoletniego i zajęcie się jego bieżącymi potrzebami (w tym zadbanie o podstawowe potrzeby fizjologiczne);
  - iii. okazanie małoletniemu życzliwości, zaufania, zainteresowania jego samopoczuciem i wsparcia w powrocie do aktywności;
- c) w razie potrzeby skierowanie małoletniego i/lub jego opiekunów prawnych do instytucji oferujących: poradnictwo, konsultacje psychologiczne, terapię uzależnień, interwencje dla sprawców przemocy, grupy wsparcia, warsztaty umiejętności

wychowawczych (będą to instytucje takie jak m.in. poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki pomocy społecznej czy lokalne organizacje pozarządowe, ośrodki opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży).

Rozdział 5

Procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego

1. Zagrożenie bezpieczeństwa małoletnich może przybierać różne formy i przebiegać z wykorzystaniem różnych sposobów kontaktu i komunikowania.
2. Na potrzeby niniejszego dokumentu przyjęto następującą kwalifikację zagrożenia bezpieczeństwa małoletnich:
  - a) podejrzenie popełnienia przestępstwa na szkodę małoletnich (np. wykorzystanie seksualne, znęcanie się nad małoletnim),
  - b) podejrzenie innej formy krzywdzenia niebędącej przestępstwem, takiej jak np. przemoc domowa niespełniająca znamion przestępstwa znęcania, krzyk, poniżanie, wyśmiewanie, presja i wymagania przekraczające możliwości małoletniego,
  - c) doszło do zaniedbania potrzeb życiowych małoletniego (np. związanych z żywieniem, higieną czy zdrowiem).
3. Na potrzeby niniejszego dokumentu wyróżniono procedury interwencji w przypadku podejrzenia działania na szkodę małoletniego przez:
  - a) osoby dorosłe (pracownicy cechu/izby rzemieślniczej, osoby trzecie);
  - b) opiekunów prawnych małoletniego;
  - c) innego małoletniego.
4. Procedury interwencji sformułowano tak, by wspierać pracowników cechu/izby rzemieślniczej w realizowaniu prawnego i społecznego obowiązku reagowania w sytuacji podejrzenia krzywdzenia małoletniego.
5. Celem interwencji jest zatrzymanie krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu bezpieczeństwa.
6. W przypadku wątpliwości, jak postąpić, osoba odpowiedzialna za interwencję może skontaktować się ze specjalistami Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę pod numerem 800 100 100.
7. Wskazane jest poinformowanie szkoły, do której uczęszcza małoletni oraz pracodawcy, u którego małoletni odbywa praktyczną naukę zawodu o podejmowanej interwencji.
8. Należy pamiętać, że w przypadku podejrzenia wykorzystania seksualnego małoletniego poniżej 15. roku życia, istnieje prawny obowiązek zgłoszenia podejrzenia na Policję lub do prokuratury. W przypadku niedopełnienia obowiązku istnieje zagrożenie karą pozbawienia wolności do lat 3. W przypadku pozostałych przestępstw na wszystkich spoczywa społeczny obowiązek dokonania zgłoszenia.
9. W przypadku powzięcia przez pracownika cechu/izby rzemieślniczej podejrzenia,

że małoletni jest krzywdzony, lub zgłoszenia takiej okoliczności przez małoletniego lub jego opiekuna prawnego, pracownik cechu/izby rzemieślniczej ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej i przekazania jej osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji. Notatka może zostać sporządzona na piśmie lub przesłana za pośrednictwem poczty elektronicznej.

10. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji niezwłocznie powiadamia kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej o przyjęciu zgłoszenia i rozpoczęciu adekwatnej do zgłoszenia interwencji.
11. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony osoby wyznaczonej do prowadzenia interwencji, wówczas interwencja jest prowadzona przez kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej.
12. Jeżeli zgłoszono krzywdzenie ze strony kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej, a nie została wyznaczona inna osoba do prowadzenia interwencji, wówczas działania opisane w niniejszym rozdziale podejmuje osoba, która dostrzegła krzywdzenie lub do której zgłoszono podejrzenie krzywdzenia.
13. Do udziału w interwencji można dopuścić specjalistów, w szczególności psychologów i pedagogów ze szkoły, do której uczęszcza małoletni.
14. Z przebiegu każdej interwencji sporządza się kartę interwencji, której wzór stanowi Załącznik nr 4 do niniejszych Standardów. Kartę załącza się do rejestru interwencji prowadzonego przez cech/izbę rzemieślniczą.
15. Wszystkie osoby, które w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych powzięły informację o krzywdzeniu małoletniego lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania poufności, wyłączając informacje przekazywane uprawnionym instytucjom w ramach działań interwencyjnych.
16. W przypadku gdy podejrzenie zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego zgłosili opiekunowie małoletniego, a podejrzenie to nie zostało potwierdzone, należy o tym fakcie poinformować opiekunów małoletniego na piśmie.
17. W przypadku podejrzenia, że życie małoletniego jest zagrożone lub grozi mu ciężki uszczerbek na zdrowiu, należy niezwłocznie poinformować odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe, ośrodek pomocy społecznej), dzwoniąc pod numer 112 lub 998 (pogotowie). Poinformowania służb dokonuje pracownik, który pierwszy powziął informację o zagrożeniu i następnie sporządza notatkę służbową i przekazuje ją osobie odpowiedzialnej za prowadzenie interwencji, która odpowiada za dalszy tok interwencji, zgodnie z procedurami opisanymi w Standardach.

1. Podejrzenie krzywdzenia przez pracownika

1. W przypadku, gdy zgłoszono podejrzenie krzywdzenia małoletniego przez

pracownika cechu/izby rzemieślniczej osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji niezwłocznie informuje kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej.

2. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowy: z małoletnim, innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu, w tym z jego opiekunami prawnymi. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji stara się ustalić przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji. Podczas spotkania opiekunom prawnym małoletniego przekazywane są informacje o zdarzeniu, ewentualnej interwencji oraz o możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.
3. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej wraz z osobą odpowiedzialną za interwencję organizuje spotkanie z pracownikiem, którego dotyczy zgłoszenie celem wyjaśnienia sytuacji. Ustalenia są zapisywane w karcie interwencji.
4. Do czasu wyjaśnienia sprawy, pracownik podejrzewany o krzywdzenie małoletniego, będące czynem zabronionym w rozumieniu prawa polskiego, zostaje odsunięty od wszelkich form kontaktu nie tylko z pokrzywdzonym, ale także z pozostałymi małoletnimi.
5. W przypadku podejrzenia przestępstwa, kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej dokonuje zgłoszenia na Policję lub prokuraturę. W pozostałych sytuacjach kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej podejmuje działania dyscyplinarne zgodnie z przepisami prawa i zasadami obowiązującymi w zakładzie pracy.
6. W przypadku gdy pracownik dopuścił się wobec małoletniego krzywdzenia niebędącego przestępstwem (np. krzyk, wykluczanie, poniżanie), osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji powinna zbadać wszystkie okoliczności sprawy, w szczególności wysłuchać osobę podejrzewaną o krzywdzenie małoletniego oraz innych świadków zdarzenia. W sytuacji gdy naruszenie dobra małoletniego jest znaczne, w szczególności gdy doszło do dyskryminacji lub naruszenia godności małoletniego, należy rozważyć wdrożenie właściwych procedur dyscyplinarnych w tym rozwiązanie umowy z osobą, która dopuściła się krzywdzenia, lub zarekomendować takie rozwiązanie zwierzchnikom tej osoby.

2. Podejrzenie krzywdzenia przez opiekuna prawnego małoletniego

1. W przypadku, gdy zgłoszone zostało krzywdzenie małoletniego przez jego opiekuna prawnego, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowę z małoletnim. Powinna przeprowadzić rozmowy z innymi osobami mającymi lub mogącymi mieć wiedzę o zdarzeniu i o sytuacji osobistej małoletniego. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji stara się ustalić

przebieg zdarzenia, ale także wpływ zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego. Może w tym zakresie współpracować z personelem szkoły, do której uczęszcza małoletni. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji.

2. W przypadku, gdy wobec małoletniego popełniono przestępstwo osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji sporządza zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa i przekazuje je do właściwej miejscowo Policji lub prokuratury.
3. W przypadku, gdy małoletni doznaje innej formy krzywdzenia niż popełnienie przestępstwa na jego szkodę ze strony opiekunów prawnych lub innych domowników:
  - a. gdy zachowanie wobec małoletniego spełnia znamiona przemocy domowej¹⁴ należy poinformować właściwy ze względu na miejsce zamieszkania małoletniego ośrodek pomocy społecznej, który może wszcząć procedurę Niebieskiej Karty;
  - b. gdy zachowanie nie nosi znamion przemocy domowej, a małoletni doświadcza np. zaniedbania albo gdy relacje w rodzinie są w inny sposób nieprawidłowe (np. rodzice są niewydolni wychowawczo) – należy wystąpić do sądu rodzinnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania dziecka o wgląd w sytuację rodziny.
4. Osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji organizuje spotkanie/a z pełnoletnim członkiem rodziny, niebędącym sprawcą krzywdzenia, któremu przekazuje informacje o zdarzeniu, ewentualnej interwencji oraz o potrzebie/możliwości skorzystania ze specjalistycznego wsparcia, w tym u innych organizacji lub służb.

3. Podejrzenie krzywdzenia rówieśniczego

1. W przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego przez innego małoletniego przebywającego na terenie cechu/izby rzemieślniczej osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji przeprowadza rozmowę z małoletnim podejrzanym o krzywdzenie oraz jego opiekunami prawnymi, a także oddzielnie z małoletnim poddawany krzywdzeniu i jego opiekunami prawnymi. Ponadto rozmawia z innymi osobami mającymi wiedzę o zdarzeniu. W trakcie rozmów należy dążyć do ustalenia przebiegu zdarzenia, a także wpływu zdarzenia na zdrowie psychiczne i fizyczne małoletniego krzywdzonego. Ustalenia są spisywane w karcie interwencji. Dla małoletniego krzywdzącego oraz krzywdzonego sporządza się oddzielne karty

---

¹⁴ Definicja przemocy domowej: patrz art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 424, z późn. zm.)

interwencji.

2. Zaleca się korzystanie z wsparcia szkoły lub instytucji znajdujących się w obszarze działania cechu/izby rzemieślniczej.
3. W trakcie rozmów należy upewnić się, że małoletni podejrzewany o krzywdzenie innego małoletniego sam nie jest krzywdzony przez opiekunów prawnych, innych dorosłych bądź rówieśników. W przypadku potwierdzenia takiej okoliczności należy podjąć interwencję także w stosunku do tego małoletniego.
4. W przypadku, gdy z rozmowy z opiekunami prawnymi wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą małoletniemu, ignorują zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają małoletniego, który doświadczył krzywdzenia, osoba odpowiedzialna za prowadzenie interwencji sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
5. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest małoletni w wieku od 13 do 17 lat, a jego zachowanie stanowi czyn karalny, należy ponadto poinformować właściwy miejscowo sąd rodzinny lub Policję poprzez stosowne pisemne zawiadomienie.
6. Jeżeli osobą podejrzewaną o krzywdzenie jest małoletni powyżej lat 17, a jego zachowanie stanowi przestępstwo, wówczas należy poinformować właściwą miejscowo jednostkę Policji lub prokuratury poprzez pisemne zawiadomienie.

4. Plan wsparcia

1. Wobec małoletniego poddanego krzywdzeniu osoba odpowiedzialna za udzielanie wsparcia małoletniemu opracowuje indywidualny plan wsparcia, dostosowany do potrzeb małoletniego, możliwości cechu/izby rzemieślniczej i w razie konieczności oparty na współpracy z innymi podmiotami w środowisku lokalnym, wymienionymi w § 2 pkt 2 i 3. W tym celu może skontaktować się z personelem szkoły, do której uczęszcza małoletni. Plan powinien zawierać wskazania dotyczące działań w celu zapewnienia małoletniemu bezpieczeństwa, w tym:
  - a) sposoby odizolowania go od osób podejrzewanych o krzywdzenie i możliwość
  - b) swobodnego funkcjonowania,
  - c) ofertę wsparcia możliwego do uzyskania, także w innych instytucjach,
  - d) skierowania małoletniego do innej placówki, jeżeli istnieje taka potrzeba.Listę miejsc, gdzie skierować opiekuna prawnego dziecka potrzebującego wsparcia dla siebie i dziecka stanowi Załącznik nr 5 do niniejszych Standardów.
2. Plan wsparcia powinien być opracowany z opiekunami prawnymi małoletniego i omówiony z małoletnim. W przypadku, gdy opiekun prawny jest osobą krzywdzącą, wówczas plan należy opracować w porozumieniu z niekrzywdzącym

opiekunem prawnym małoletniego.

3. Dostosowany do potrzeb małoletniego i możliwości pracodawcy plan wsparcia należy opracować wobec małoletnich będących świadkami krzywdzenia.

Rozdział 6

Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu

1. Cech/izba rzemieślnicza zapewniając małym dzieciom dostęp do Internetu jest zobowiązany/a podejmować działania zabezpieczające małych dzieci przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.
2. Za zagrożenia związane z użytkowaniem przez małych dzieci Internetu i mediów elektronicznych uznaje się:
  - a) dostęp do treści nielegalnych, m.in. materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie małych dzieci, materiały przedstawiające twardą pornografię, treści propagujące rasizm i ksenofobię, inne nielegalne treści skierowane przeciwko bezpieczeństwu małych dzieci, na przykład: propagowanie lub pochwalanie zachowań o charakterze pedofilskim, materiały utrwalające wizerunek nagiej osoby lub osoby w trakcie czynności seksualnej przy użyciu przemocy, groźby bezprawnej lub podstępnej albo rozpowszechniane bez jej zgody, treści pornograficzne udostępniane małym dzieciom, uwodzenie małego dziecka poniżej 15 r.ż. przez Internet, tzw. child grooming, zjawisko szantażu na tle seksualnym (określane również jako „sextortion”).
  - b) dostęp do treści szkodliwych i nieodpowiednich, do których zaliczane są m.in.
    - i. treści obrazujące przemoc, obrażenia fizyczne,
    - ii. treści prezentujące drastyczne sceny, śmierć, okrucieństwo wobec zwierząt,
    - iii. treści nawołujące do podejmowania działań autodestrukcyjnych (samookaleczeń, głodzenia się, samobójstw, zażywania szkodliwych substancji, w tym środków psychoaktywnych niezidentyfikowanych jednoznacznie jako narkotyki itp.),
    - iv. treści nawołujące do przemocy, przestępczości, radykalizacji (również sekty) i ekstremizmu,
    - v. patostreamy,
    - vi. treści dyskryminacyjne
    - vii. treści pornograficzne, etc.
  - c) dostęp do szkodliwych i nieodpowiednich kontaktów online oraz usług online, skutkujących m.in. presją rówieśniczą, cyberprzemocą, groomingiem, szantażem na tle seksualnym, aktywnością seksualną jako źródłem dochodu osób nieletnich, hazardem online, dostępem do reklamy niedostosowanej do wieku, dostępem do mediów społecznościowych niedostosowanych do wieku,
  - d) dostęp do szkodliwych i ryzykownych zachowań skutkujących m.in. podejmowaniem wyzwania online, sekstingiem, wywieraniem presji,

stosowaniem przemocy z wykorzystaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

3. Cech/izba rzemieślnicza zapewniając małoletnim dostęp do Internetu za pomocą własnej sieci wifi (lub w inny sposób), podejmuje działania, których celem jest zablokowanie dostępu do treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich dla małoletnich. W tym celu należy:
  - a. ustalić zakres zabezpieczenia oraz blokowania dostępu do treści nielegalnych, szkodliwych i nieodpowiednich dla małoletnich;
  - b. dokonać wyboru konkretnego oprogramowania (w tym np. oprogramowanie antywirusowe, narzędzia ochrony rodzicielskiej monitorowania aktywności użytkowników itp.);
  - c. zainstalować oprogramowanie zabezpieczające oraz blokujące;
  - d. dokonywać bieżącej aktualizacji oprogramowania, o którym mowa w pkt 3;
  - e. przed dopuszczeniem urządzeń osobistych do sieci wifi pracodawcy, ustanowić sieć zamkniętą z hasłem oraz konieczność akceptacji regulaminu przed przyłączeniem urządzenia.
4. Warunkiem dopuszczenia małoletniego do korzystania z urządzeń należących do własności cechu/izby rzemieślniczej jest zapoznanie się przez małoletniego z zasadami bezpiecznego korzystania z Internetu. Dokłada się starań, aby proces zapoznania był efektywny i odpowiadał potrzebom małoletnich.
5. W przypadku ujawnienia treści nielegalnych, szkodliwych lub nieodpowiednich do wieku, lub w przypadku zdarzeń godzących w bezpieczeństwo małoletnich związanych z korzystaniem z Internetu należy podjąć następujące działania:
  - a) każde zgłoszenie/przypadek ujawnienia treści szkodliwych lub nieodpowiednich powinno zostać zarejestrowane, przanalizowane oraz odpowiednio udokumentowane. W analizie zdarzenia powinien znaleźć się dokładny opis zdarzenia, wskazanie osób uczestniczących i/lub podjętych działań w celu identyfikacji sprawcy oraz materiały dokumentujące zdarzenie. Zabezpieczenie tych dowodów powinno się odbywać z poszanowaniem praw małoletniego, w tym jego prawa do prywatności.
  - b) dowody powinny zostać zabezpieczone i opisane (data otrzymania, treść wiadomości, dane nadawcy tj. nazwa użytkownika, adres email, adres strony WWW). Jeśli zebrane dowody wskazują na naruszenie prawa należy niezwłocznie powiadomić Policję i przekazać jej cały zgromadzony materiał dowodowy.
  - c) po zdarzeniu należy prowadzić regularny monitoring pointerwencyjny sprawdzając sytuację i potrzeby małoletnich uczestniczących w incydencie i/lub osoby nim pokrzywdzone.
6. Działania wobec uczestników zdarzenia powinny być skierowane zarówno do osób

pokrzywdzonych, sprawców oraz świadków zdarzenia. Niektóre formy mogą dotyczyć pracy wyłącznie z pokrzywdzonymi, inne wymagać będą zastosowania różnych działań wychowawczych i/lub dyscyplinarnych wobec sprawcy. Należy pamiętać, że podejmowane działania dotyczą w większości przypadków osób małoletnich, więc stroną uczestniczącą jest w każdym przypadku także opiekun prawny małoletniego.

7. Podejmowane przez cech/izbę rzemieślniczą działania powinny być zaplanowane, stopniowe, dostosowane do sytuacji oraz przebiegać w poniższej kolejności:
  - a) rozmowa z uczestnikiem zdarzenia odpowiednia do charakteru zdarzenia oraz roli uczestnika (pokrzywdzony/sprawca/świadek). Nie należy stosować języka przekierowującego winę i odpowiedzialność za zdarzenie na osobę pokrzywdzoną;
  - b) powiadomienie opiekunów uczestników zdarzenia oraz informowanie ich o podejmowanych przez cech/izbę rzemieślniczą działaniach oraz, jeśli dotyczy, przedstawienie planu wsparcia dla pokrzywdzonego małoletniego.
8. W zależności od sytuacji powiadomienie Policji lub sądu w przypadku podejrzenia popełnienia czynu zabronionego.
9. Otoczenie wsparciem i opieką psychologiczno-pedagogiczną uczestników zdarzenia, opieka może być zapewniona w innych instytucjach.
10. W celu usunięcia z Internetu nielegalnych, kompromitujących lub krzywdzących materiałów należy poinformować opiekunów prawnych małoletniego o możliwościach ich usunięcia we współpracy z Dyżurnet.pl oraz w trybie zgłaszania takich treści poprzez formularz na stronie, na której materiał został opublikowany.
11. Należy poinformować pokrzywdzonego małoletniego o przysługującym mu prawie do bycia zapomnianym, wynikającym z unijnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych, które w uzasadnionych przypadkach zapewnia usunięcie konkretnych linków z wyszukiwarki Google, w związku z czym nie będą one mogły być wyświetlone przy wpisywaniu jakiegokolwiek frazy.
12. W przypadku udostępnienia materiałów naruszających intymność i prywatność małoletniego, możliwe jest również skorzystanie ze strony <https://stopncii.org/>, czyli Stop Non-Consensual Intimate Image Abuse. Strona pomaga usunąć z Internetu materiały intymne z wizerunkiem osoby, która nie wyraziła zgody na upublicznienie treści.

Rozdział 7

Monitoring

1. Osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich, raz na 2 lata przeprowadza wśród pracowników cechu/izby rzemieślniczej ewaluację stanu znajomości i przestrzegania Standardów oraz potrzeby wprowadzenia zmian w tych Standardach. Wzór ankiety stanowi Załącznik nr 8 do niniejszej Standardów.
2. Osobna ewaluacja stanu znajomości i przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich oraz potrzeby wprowadzenia zmian w tych Standardach może być przeprowadzana wśród małoletnich i ich opiekunów.
3. Na podstawie ewaluacji, o której mowa w ust. 1 i 2, oraz oceny zgodności Standardów z obowiązującymi przepisami prawnymi, osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich, sporządza raport, który następnie przekazuje kierownictwu cechu/izby rzemieślniczej. Część raportu stanowi ocena znajomości Standardów przez pracowników cechu/izby rzemieślniczej, zestawienie zgłaszanych naruszeń Standardów Ochrony Małoletnich oraz propozycje zmian.
4. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej w terminie jednego miesiąca od otrzymania raportu, o którym mowa w ust. 3, podejmuje decyzje co do wprowadzenia zmian do Standardów Ochrony Małoletnich i powierza przygotowanie zaktualizowanego dokumentu osobie odpowiedzialnej za Standardy Ochrony Małoletnich.
5. Jeśli na podstawie raportu zostanie ustalone, że stopień znajomości Standardów Ochrony Małoletnich jest niewystarczający, osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich ma obowiązek przeprowadzić szkolenie uzupełniające z zakresu Standardów Ochrony Małoletnich dla pracowników.

Rozdział 8

Zasady udostępniania Standardów Ochrony Małoletnich

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem cechu/izby rzemieślniczej ogólnodostępnym dla pracowników cechu/izby rzemieślniczej, małoletnich oraz ich opiekunów.
2. Cechy/izby rzemieślnicze udostępniają Standardy Ochrony Małoletnich na swojej stronie internetowej (o ile cech/izba rzemieślnicza posiada stronę internetową) oraz wywieszają w widocznym miejscu w swoim lokalu, w wersji zupełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona stanowi załącznik nr 9 do niniejszych Standardów. Obowiązkiem rodziców/opiekunów prawnych jest zaznajomienie się ze Standardami i wynikającymi z nich zasadami ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. W tym celu mogą wypełnić Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich rodziców/opiekunów prawnych i ich małoletnich, stanowiące załącznik nr 10 do niniejszych Standardów.
3. Wszyscy pracownicy cechu/izby rzemieślniczej, w tym wolontariusze oraz praktykanci, znają treść dokumentu Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem. W tym celu kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej przekazuje pracownikowi do podpisania oświadczenie, że zapoznał się ze Standardami Ochrony Małoletnich. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 11 do niniejszych Standardów.
4. Rekomenduje się, aby cechy pobierały od pracodawców, w imieniu których zawierają z uczniami umowę w celu przygotowania zawodowego oświadczenie o ustanowieniu i wdrażeniu na terenie zakładu pracy procedur dot. ochrony małoletnich, w tym zasad bezpiecznej rekrutacji pracowników. Wzór oświadczenia stanowi załącznik nr 12 do niniejszych Standardów.

Rozdział 9

Przepisy końcowe

1. Standardy wprowadzone przez cech/izbę rzemieślniczą wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników cechu/izby rzemieślniczej, małoletnich i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników lub poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej, o ile cech/izba rzemieślnicza posiada stronę internetową.
3. Podmioty współpracujące z cechem/izbą rzemieślniczą w przypadku, gdy ich działalność obejmuje kontakt z małoletnimi, są zobowiązane do przestrzegania niniejszych Standardów.

Załączniki

Załącznik nr 1

Oświadczenie o niekaralności i zobowiązaniu do przestrzegania podstawowych zasad ochrony małoletnich

..... miejscowość, data

Ja, ... nr PESEL.....

oświadczam, że nie byłam/em skazana/y za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa z użyciem przemocy na szkodę małoletniego i nie toczy się przeciwko mnie żadne postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie.

Ponadto oświadczam, że zapoznałam/-em się z zasadami ochrony małoletnich obowiązującymi w (Nazwa cechu/izby rzemieślniczej) zobowiązuję się do ich przestrzegania.

..... podpis

Załącznik nr 1A

Oświadczenie o krajach pobytu w ciągu ostatnich 20 lat

.....
(miejsowość i data)

.....
(imię i nazwisko kandydata)

.....
.....
(nazwa pracodawcy lub innego organizatora)

Oświadczenie

Na podstawie art. 21 ust. 5 ustawy z 13.5.2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1304 ze zm.) oświadczam, że w ciągu ostatnich 20 lat zamieszkiwałam-em / nie zamieszkiwałam-em* na terenie innych niż Rzeczpospolita Polska i państwo mojego obywatelstwa

.....
(państwa zamieszkiwania)

Oświadczam, że jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis kandydata do pracy)

* niepotrzebne skreślić

Załącznik nr 2

Zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi

Naczelną zasadą wszystkich czynności podejmowanych przez pracowników jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie. Pracownik traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie przemocy wobec małoletniego w jakiejkolwiek formie. Pracownicy, realizując te cele, działają w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych pracodawcy oraz swoich kompetencji. Zasady bezpiecznych relacji pracowników z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, współpracowników, stażystów i wolontariuszy, a także każdą dorosłą osobę mającą kontakt z małoletnimi, jeśli kontakt ten odbywa się na terenie zakładu pracy pracodawcy i za zgodą pracodawcy. Znajomość i zaakceptowanie zasad jest potwierdzone przez każdego pracownika.

Relacje pracowników z małoletnimi

Jesteś zobowiązany/a do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy Twoja reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe wobec innych małoletnich. Działaj w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji Twojego zachowania.

Komunikacja z małoletnimi

1. W komunikacji z małoletnimi zachowuj cierpliwość i szacunek.
2. Słuchaj uważnie małoletnich i udzielaj im odpowiedzi adekwatnych do ich wieku i danej sytuacji.
3. Nie wolno Ci zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego. Nie wolno Ci krzyknąć na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z bezpieczeństwa małoletniego lub innych małoletnich.
4. Nie wolno Ci ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich. Obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego/jej sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
5. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, poinformuj go o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
6. Szanuj prawo małoletniego do prywatności. Jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśnij mu to najszybciej jak to możliwe.
7. Zadbaj o to, aby być w zasięgu wzroku lub słuchu innych pracowników, kiedy prowadzisz aktywności z małoletnimi. W wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach, kiedy musisz zostać z małoletnim sam na sam, zawsze powiadom o tym innych

pracowników oraz poinformuj, w którym dokładnie miejscu będziesz przebywać wraz z małoletnim.

8. Nie wolno Ci zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny. Obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).
9. Zapewnij małoletnich, że jeśli czują się niekomfortowo w jakiejś sytuacji, wobec konkretnego zachowania czy słów, mogą o tym powiedzieć Tobie lub wskazanej osobie (w zależności od procedur interwencji, jakie przyjął pracodawca) i mogą oczekiwać odpowiedniej reakcji i/lub pomocy.
10. Zwracaj się do małoletniego po imieniu w formie przez niego preferowanej, respektuj jego tożsamość i ekspresję.
11. Korzystaj z alternatywnych form komunikacji z małoletnim, który tego potrzebuje, uwzględniając możliwości psychofizyczne małoletniego.

Działania z małoletnimi

1. Doceniaj i szanuj wkład małoletnich w podejmowane działania, aktywnie ich angażuj i traktuj równo bez względu na ich płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, etniczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
2. Unikaj faworyzowania małoletnich.
3. Nie wolno Ci nawiązywać z małoletnim jakichkolwiek relacji seksualnych lub intymnych ani składać mu propozycji o nieodpowiednim charakterze. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletnim treści erotycznych i pornograficznych bez względu na ich formę.
4. Nie wolno Ci utrzymywać wizerunku małoletniego (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych. Dotyczy to także umożliwienia osobom trzecim utrwalenia wizerunków małoletnich, jeśli pracodawca nie został o tym poinformowany, nie wyraził na to zgody i nie uzyskano zgód opiekunów małoletnich oraz samych małoletnich.
5. Nie wolno Ci proponować małoletnim alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używać ich w obecności małoletnich w czasie wykonywania obowiązków służbowych lub pobytu na terenie zakładu pracy.
6. Nie wolno Ci przyjmować pieniędzy ani prezentów od małoletnich, ani opiekunów małoletniego. Nie wolno Ci wchodzić w relacje jakiegokolwiek zależności wobec małoletniego lub opiekunów małoletniego, które mogłyby prowadzić do oskarżeń o nierówne traktowanie bądź czerpanie korzyści majątkowych i innych.
7. Wszystkie ryzykowne sytuacje, które obejmują zauroczenie małoletniego przez

pracownika lub pracownika przez małoletniego, muszą być raportowane pracodawcy. Jeśli jesteś ich świadkiem reaguj stanowczo, ale z wyczuciem, aby zachować godność osób zainteresowanych.

Kontakt fizyczny z małoletnimi

Każde przemocowe działanie wobec małoletniego jest niedopuszczalne. Istnieją jednak sytuacje, w których fizyczny kontakt z małoletnim może być stosowny i spełnia zasady bezpiecznego kontaktu: jest odpowiedzią na potrzeby małoletniego w danym momencie, uwzględnia wiek małoletniego, etap rozwojowy, płeć, kontekst kulturowy i sytuacyjny. Nie można jednak wyznaczyć uniwersalnej stosowności każdego takiego kontaktu fizycznego, ponieważ zachowanie odpowiednie wobec jednego małoletniego może być nieodpowiednie wobec innego. Kieruj się zawsze swoim profesjonalnym osądem, słuchając, obserwując i odnotowując reakcję małoletniego, pytając go o zgodę na kontakt fizyczny (np. przytulenie) i zachowując świadomość, że nawet przy Twoich dobrych intencjach taki kontakt może być błędnie zinterpretowany przez małoletniego lub osoby trzecie.

1. Nie wolno Ci bić, szturchać, popychać ani w jakikolwiek sposób naruszać integralności
2. fizycznej małoletniego.
3. Nigdy nie dotykaj małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny.
4. Zawsze bądź przygotowany na wyjaśnienie swoich działań.
5. Nie angażuj się w takie aktywności jak łaskotanie, udawane walki z małoletnimi czy brutalne zabawy fizyczne.
6. Zachowaj szczególną ostrożność wobec małoletnich, które doświadczyły przemocy i krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania. Takie doświadczenia mogą czasem sprawić, że małoletni będzie dążyć do nawiązania niestosownych bądź nieadekwatnych fizycznych kontaktów z dorosłymi. W takich sytuacjach powinieneś reagować z wyczuciem, jednak stanowczo i pomóc małoletniemu zrozumieć znaczenie osobistych granic.
7. Kontakt fizyczny z małoletnim nigdy nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Jeśli będziesz świadkiem jakiegokolwiek z wyżej opisanych zachowań i/lub sytuacji ze strony innych dorosłych lub uspokoić, należy zapytać go, czy tego potrzebuje.

Kontakty poza godzinami pracy

1. Co do zasady kontakt z małoletnimi powinien odbywać się wyłącznie w godzinach pracy i dotyczyć celów mieszczących się w zakresie Twoich obowiązków.

2. Nie wolno Ci zapraszać małoletnich do swojego miejsca zamieszkania ani spotykać się z nimi poza godzinami pracy bez wiedzy i zgody pracodawcy oraz opiekunów prawnych małoletnich. Obejmuje to także kontakty z małoletnimi poprzez prywatne kanały komunikacji (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych).
3. Jeśli zachodzi taka konieczność, właściwą formą komunikacji z małoletnimi i ich opiekunami prawnymi, poza godzinami pracy, są kanały służbowe (e-mail, telefon służbowy). Komunikacja z małoletnimi przez kanały internetowe (np. grupy w mediach społecznościowych, prywatne konta mailowe) jest możliwa wyłącznie, jeśli w grupie lub w gronie odbiorców jest jeszcze jedna osoba dorosła. Każdorazowo musi być to kontakt jawny.
4. Utrzymywanie relacji towarzyskich lub rodzinnych (jeśli małoletni i opiekunowie prawni małoletnich są osobami bliskimi wobec pracownika) wymaga zachowania poufności wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich.
5. Ograniczenia wskazane w ust. 1 i 2 nie mają zastosowania w przypadku zagrożenia dobra małoletniego. W takiej sytuacji należy podjąć działania mające na celu zabezpieczenia bezpieczeństwa małoletniego oraz niezwłocznie sporządzić notatkę służbową z opisem zdarzenia i przekazać ją osobie odpowiedzialnej za ochronę małoletnich i pracodawcy.

Kontakty online

Bądź świadom cyfrowych zagrożeń i ryzyka wynikającego z rejestrowania Twojej prywatnej aktywności w sieci przez aplikacje i algorytmy, ale także Twoich własnych działań w Internecie. Dotyczy to lajkowania określonych stron, korzystania z aplikacji randkowych, na których możesz spotkać małoletnich, którzy odbywają praktyczną naukę zawodu bądź staż uczniowski, obserwowania określonych osób/stron w mediach społecznościowych i ustawień prywatności kont, z których korzystasz. Jeśli Twój profil jest publicznie dostępny, małoletni i ich opiekunowie prawni będą mieć wgląd w Twoją cyfrową aktywność.

1. Nie wolno Ci nawiązywać kontaktów z małoletnimi odbywającymi praktyczną naukę zawodu lub staż uczniowski poprzez przyjmowanie bądź wysyłanie zaproszeń w mediach społecznościowych.
2. Jeżeli dla realizacji celów edukacyjnych komunikujesz się z małoletnimi poprzez kanały internetowe (np. grupy w mediach społecznościowych) zadбай, by dostęp do nich miał również inny pracownik lub opiekun dla zachowania przejrzystości działań. Każdorazowo musi być to kontakt jawny, prowadzony za wiedzą i zgodą pracodawcy i opiekunów małoletnich.
3. W trakcie pracy z małoletnimi wyłącz funkcjonalność bluetooth w osobistym

urządzeniu elektronicznym.

Ochrona małoletniego

1. W przypadku pracy z małoletnim, które doświadczyło krzywdzenia, w tym seksualnego, fizycznego bądź zaniedbania zachowaj ostrożność i dystans w celu ochrony małoletniego. Zawsze tłumacz małoletniemu granice relacji.
2. W sytuacji podejrzenia lub ujawnienia krzywdzenia zawsze stwórz małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii, pamiętając, że może to być dla małoletniego pierwsza i jedyna rozmowa (małoletni może już nie podjąć więcej prób poszukiwania wsparcia). Szczególnie ważne jest, by:
  - a) wyrazić swoją troskę poprzez deklarację, że się małoletniemu wierzy;
  - b) zapewnić małoletniego że dobrze uczynił, podejmując rozmowę o doznanej krzywdzie;
  - c) wyjaśniać małoletniemu, że nie jest winny zaistniałej sytuacji;
  - d) jednoznacznie negatywnie ocenić każdą formę przemocy, dając wyraźny sygnał, że jest ona niedopuszczalna i należy jej zapobiegać/powstrzymać;
  - e) odpowiednio poinformować małoletniego że tą sprawą zajmą się inne odpowiednie osoby, w tym udzielić mu informacji, że podjęte zostaną działania zapewniające mu bezpieczeństwo.

Załącznik nr 3

Proces wdrożenia procedury reagowania

W PRZYPADKU ZACHOWANIA TRUDNEGO, AGRESYWNEGO LUB PRZEMOCY ZE STRONY MAŁOLETNIEGO

w przypadku zaobserwowania u małoletniego przejawów wzmożonego napięcia, zdenerwowania lub trudności stwarzających prawdopodobieństwo wystąpienia zachowania trudnego, w tym agresywnego, autoagresywnego, zagrażającego sobie lub otoczeniu należy niezwłocznie podjąć działania, aby przeciwdziałać jego rozwinięciu, w tym należy podjąć z małoletnim rozmowę uspokajającą, wyciszającą, o ile to możliwe, na neutralny temat (metoda przekierowania uwagi) lub inne oddziaływanie kojące/uspokajające;

w sytuacji eskalacji zachowań trudnych, niepożądanych należy podjąć próbę ich wygaszenia, przerwania, adekwatnie do sytuacji, z uwzględnieniem rozpoznanego wcześniej ryzyka wystąpienia zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych oraz ustalonych i stosowanych u małoletnich indywidualnych strategii proaktywnych lub nieawersyjnych strategii reaktywnych;

jeżeli podjęte czynności w danej sytuacji nie przynoszą efektów i następuje eskalacja zachowań trudnych, agresywnych, autoagresywnych należy poinformować osoby wskazane do podejmowania procedury interwencyjnej lub inne osoby z pracowników, które znajdują się w pobliżu, z prośbą o pomoc; osoby te niezwłocznie informują osoby decyzyjne lub specjalistów i udzielają wsparcia w danej sytuacji;

- następnie, w przypadku wystąpienia bardzo agresywnego zachowania, którego nie można powstrzymać i stwarza ono zagrożenie dla zdrowia i życia własnego i innych osób, należy niezwłocznie, jeżeli jest taka konieczność, udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej, wezwać Pogotowie Ratunkowe lub Policję, a następnie powiadomić opiekunów prawnych małoletniego - w tej sytuacji można, jeśli jest to niezbędne, możliwe i bezpieczne dla każdego uczestnika zdarzenia, zastosować jak najmniej inwazyjną formę przerwania aktu agresji;

- należy zadbać o bezpieczeństwo każdego uczestnika zdarzenia, w tym świadków;

jeżeli okoliczności zdarzenia na to pozwolą – niezwłocznie - osoba wskazana w procedurze interwencyjnej podejmuje rozmowę stwarzającą małoletniemu możliwość wypowiedzenia się, przedstawienia swojego zdania/opinii w celu ustalenia przyczyn i okoliczności zdarzenia; w trakcie rozmowy z małoletnim, o ile nie zakłóci to jej przebiegu, należy zanotować istotne informacje; po zakończeniu rozmowy sporządza się notatkę z uwzględnieniem całego zdarzenia i przekazanych informacji od świadków zdarzenia, o sytuacji należy poinformować opiekunów;

- do momentu uzyskania pewności, że sytuacja została zażegnana, a zachowanie trudne ustąpiło, nie wolno pozostawić małoletniego samemu sobie, tzn. „stracić go z pola widzenia”;
- należy zadbać o bezpieczeństwo wszystkich uczestników zdarzenia, świadków i udzielić im wsparcia, np. pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Jeśli pracodawca nie ma takich możliwości we własnym zakresie, może skierować osoby do podmiotów wymienionych w §2 ust. 2 i 3.

Szczególne warunki rozmowy interwencyjnej:

- rozmowa powinna być przeprowadzona bez presji czasu, pospieszania małoletniego oraz powinna być dostosowana do potrzeb i możliwości małoletniego; miejsce jej przeprowadzenia winno uwzględniać m.in. specyfikę odbioru i przetwarzania bodźców sensorycznych przez małoletniego; należy wziąć pod uwagę język i sposoby komunikacji małoletniego;
- podczas rozmowy trzeba pozwolić małoletniemu na swobodną wypowiedź, w tym ujawnienie obaw, nie przerywać, nie krytykować, nie uzupełniać wypowiedzi własnymi domysłami, nie komentować treści przekazywanych przez małoletniego, nie minimalizować znaczenia tego, co się wydarzyło;
- rozmowa powinna przebiegać w spokojnej atmosferze; po jej zakończeniu małoletni powinien zostać objęty adekwatnym wsparciem do czasu ustabilizowania sytuacji i wyciszenia zachowania - nie wolno pozostawić małoletniego samemu sobie, „stracić z pola widzenia” do momentu uzyskania pewności, że sytuacja jest ustabilizowana.

Wskazania dla pracowników:

- zapoznanie się z ww. procedurą reagowania w przypadku zachowania trudnego, agresywnego lub przemocy ze strony małoletniego, zadaniami i procesem

realizowania w przypadku jej podjęcia,

- współpraca z osobą wyznaczoną do podejmowania procedury interwencji w szkole, stosowanie się do jej poleceń w trakcie zdarzenia;
- dysponowanie numerami osób odpowiedzialnych za podejmowanie interwencji u pracodawcy;
- systematyczne doskonalenie kompetencji i umiejętności w zakresie niezbędnym do podejmowania działań określonych w ww. procedurze.

Załącznik nr 4

Karta interwencji

1. Imię i nazwisko dziecka:.....

2. Przyczyna interwencji (forma krzywdzenia):.....

3. Osoba zawiadamiająca o podejrzeniu krzywdzenia:.....

4. Opis działań podjętych przez pedagoga lub psychologa:.....

Data:.....

Działanie:.....

5. Spotkania z opiekunem dziecka

Data:.....

Opis spotkania:.....

6. Forma podjętej interwencji (zakreślić właściwe):

- Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa,
- Wniosek o wgląd w sytuację dziecka/rodziny,
- Inny rodzaj interwencji. Jaki?

7. Dane dotyczące interwencji (nazwa organu, do którego zgłoszono interwencję) i data interwencji

Data:.....

Nazwa:.....

8. Wyniki interwencji: działania organów wymiaru sprawiedliwości, jeśli szkoła uzyskała informacje o wynikach, działania szkoły, działania rodziców

Data:.....

Działanie:.....

Załącznik nr 5

Gdzie skierować opiekuna potrzebującego wsparcia dla siebie i małoletniego?

- **Lokalne ośrodki pomocy społecznej** – oprócz wsparcia ekonomicznego, prawnego, mieszkaniowego, rzeczowego itd. wiele ośrodków oferuje również warsztaty podnoszenia umiejętności wychowawczych, kursy kompetencji rodzicielskich czy zajęcia w ramach
- „Akademii rodziców”. W OPS-ie istnieje ponadto możliwość uzyskania pomocy asystenta rodziny (na wniosek rodziców), a także zawnioskowania o asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, jeśli rodzina posiada pod opieką dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności. Dla wielu rodzin możliwość uzyskania wsparcia asystenckiego jest tym, co ratuje dziecko i rodzinę przed trwałym kryzysem! Pomoc OPS-u jest nieodpłatna.
- **Ośrodki interwencji kryzysowej** – placówki prowadzone przez powiaty. Oferują pomoc osobom, które doświadczają trudnej sytuacji życiowej i braku równowagi psychicznej na skutek m.in.: śmierci bliskiej osoby, choroby własnej, dziecka czy innej bliskiej osoby, rozwodu/rozstania, konfliktów w rodzinie, zagrożenia przemocą. W ośrodku prowadzone jest poradnictwo psychologiczne, interwencja kryzysowa, krótkoterminowa psychoterapia, organizowane są warsztaty i grupy wsparcia. Pomoc OIK-u jest nieodpłatna.
- **Poradnie psychologiczno-pedagogiczne** – świadczą pomoc diagnostyczną i konsultacyjną, organizują kursy psychoedukacyjne i podnoszące kompetencje rodzicielskie (np. szkoła dla rodziców, warsztaty pozytywnej dyscypliny, warsztaty dla rodziców dzieci z ADHD). Pracują w nich zespoły orzecznicze, umożliwiające uzyskanie m.in. orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania. Pomoc w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej jest bezpłatna.
- **Specjalistyczne poradnie rodzinne** – publiczne ośrodki świadczące pomoc psychologiczną i wsparcie dla par i rodzin. Udzielają konsultacji indywidualnych i rodzinnych, prowadzą psychoterapię dzieci i dorosłych, organizują warsztaty i grupy dla rodziców. Pomoc SPR jest bezpłatna.
- **Ośrodki wczesnej interwencji** – oferują kompleksową, skoordynowaną, wielospecjalistyczną pomoc dzieciom do lat 7 oraz ich opiekunom (w zakresie opieki nad dzieckiem). OWI działają w ramach NFZ, potrzebne jest skierowanie od lekarza. W OWI dziecko może liczyć na m.in.: terapię wczesnego wspomaganie rozwoju, fizjoterapię, zajęcia logopedyczne i inne. OWI oferują pomoc dzienną i bezpłatną.
- **Ośrodki wsparcia dziennego** (dawniej „światlice środowiskowe”) – pobyt dziecka w takim ośrodku trwa kilka godzin (głównie po lekcjach), jest bezpłatny i dobrowolny, a oferta kierowana jest przede wszystkim do rodzin borykających się z trudnościami

wychowawczo-opiekuńczymi, które wychowują dzieci w wieku szkolnym. W ośrodkach wsparcia dziennego dzieci mogą otrzymać posiłek, pomoc w odrabianiu lekcji, uczestniczyć w zajęciach socjoterapeutycznych, kompensacyjnych i innych.

- **Środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dorosłych oraz środowiskowe centra zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży** – oferują wsparcie dla dzieci oraz rodziców doświadczających kryzysu psychicznego i trudności rodzicielskich w formie indywidualnej, grup terapeutycznych i warsztatów. Centra działają w ramach NFZ.
- **Centra pomocy dzieciom** – są to miejsca, w których dzieci pokrzywdzone przestępstwem oraz ich opiekunowie otrzymują pod jednym dachem kompleksową i interdyscyplinarną pomoc. Oznacza to, że sprawę dziecka, które trafi pod opiekę centrum, prowadzi od początku do końca grupa tych samych profesjonalistów. Na spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego wspólnie podejmują decyzję, jakiego rodzaju wsparcia potrzebuje dziecko i jego opiekunowie. Strategię pomocy realizują – na ile jest to możliwe – pracownicy szkoły: psycholog, lekarz, pracownik socjalny. Odbywa się tu również przesłuchanie sądowe dziecka, jeśli jest to potrzebne. Mapę tych miejsc znajdziesz na stronie: <https://centrapomocydzieciom.fdds.pl/>.
- **Ogólnopolskie i lokalne organizacje pozarządowe zajmujące się wspieraniem rodziców i dzieci.** Warto zachęcić rodziców, aby sprawdzili i poszukali oferty dla siebie. Wśród dostępnych możliwości są między innymi: grupy wsparcia (dla rodziców małych dzieci, dla rodziców w żałobie, dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością, itd.), konsultacje i terapie psychologiczne, warsztaty i zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców, warsztaty dla dzieci.
- **Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży 116111 prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę**, - bezpłatny, anonimowy, całodobowy, w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim; <https://116111.pl>
- **Dziecięcy Telefon Zaufania Rzeczniczki Praw Dziecka 800121212** – bezpłatny anonimowy, całodobowy, w języku polskim, ukraińskim i rosyjskim, <https://800121212.pl>

Załącznik nr 6

Wzory pism interwencyjnych

1. Wzór zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa

Miejscowość, data

Prokuratura Rejonowa w .....

L. Dz.....

Zawiadamiający: (pełna nazwa pracodawcy i oficjalny adres)
reprezentowany przez: .....adres do korespondencji: .....

Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa

Niniejszym składam zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ..... (jakiego) na szkodę małoletniego .....(imię i nazwisko, data urodzenia) przez.....(imię i nazwisko domniemanego sprawcy).

Uzasadnienie

W trakcie wykonywania przez ..... (imię i nazwisko pracownika) czynności służbowych z małoletnim (imię i nazwisko), małoletni ujawnił niepokojące treści dotyczące (opis sytuacji)

Mając na uwadze powyższe informacje, a także dobro i bezpieczeństwo małoletniego wnoszę o wszczęcie postępowania w tej sprawie.

Więcej informacji można uzyskać od.....(imię i nazwisko, kontakt)

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przesyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....

podpis osoby odpowiedzialnej za interwencję

Załączniki:

1. Uchwała pracodawcy uprawniająca do reprezentacji
2. Ew. inne dokumenty

2. Wzór wniosku o wgląd w sytuację rodzinną małoletniego

Miejscowość, data

Sąd Rejonowy w

.....

..... Wydział Rodzinny i Nieletnich

L. Dz.....

Wnioskodawca: (pełna nazwa i oficjalny adres pracodawcy)

reprezentowany przez: ..... adres do korespondencji: .....

Uczestnicy postępowania: (imiona i nazwiska rodziców)

ul..... (adres zamieszkania)

rodzice małoletniego: (imię i nazwisko małoletniego, data

urodzenia)

Wniosek o wgląd w sytuację małoletniego

Niniejszym wnoszę o wgląd w sytuację małoletniego.....(imię i nazwisko małoletniego, data urodzenia) i wydanie odpowiednich zarządzeń opiekuńczych.

Uzasadnienie

Opis sytuacji zagrożenia dobra małoletniego: .....

Mając powyższe fakty na uwadze można przypuszczać, że dobro małoletniego jest zagrożone, a rodzice nie wykonują właściwie władzy rodzicielskiej. Dlatego wniosek o wgląd w sytuację rodzinną małoletniego i ewentualne wsparcie rodziców jest uzasadniony.

Pracownikiem posiadającym szczegółowe informacje jest (imię, nazwisko, telefon służbowy, adres placówki).

Wszelką korespondencję w sprawie proszę przysyłać na adres korespondencyjny, z powołaniem się na numer i liczbę dziennika pisma.

.....

podpis osoby odpowiedzialnej za interwencję

Załączniki:

1. Uchwała pracodawcy uprawniająca do reprezentacji
2. Ew. inne dokumenty

Załącznik nr 7

Materiały przydatne do przygotowania pracowników

1. Rozpoznawanie symptomów krzywdzenia dziecka - e-learning:
<https://edukacja.fdds.pl/enrol/index.php?id=181>
2. Symptomy wykorzystywania seksualnego dzieci a zachowania seksualne dzieci i młodzieży - e-learning: <https://edukacja.fdds.pl/enrol/index.php?id=183>
3. Diagnoza przemocy rówieśniczej - e-learning: [Diagnoza przemocy rówieśniczej | Platforma edukacyjna FDDS](#)
4. Kurs skutecznego reagowania na przemoc - e-learning:
<https://edukacja.fdds.pl/course/view.php?id=621>

Więcej materiałów edukacyjnych, a także ogłoszenia o dostępnych szkoleniach i webinarach można znaleźć na stronach:

<https://edukacja.fdds.pl>

<https://standardy.fdds.pl>

Na stronie Zespołu ds. Ochrony Małoletnich działającego przy Ministerstwie Sprawiedliwości można znaleźć szereg informacji praktycznych przydatnych we wdrażaniu standardów ochrony małoletnich:

[Zespół do Spraw Ochrony Małoletnich - Ministerstwo Sprawiedliwości - Portal Gov.pl](#)

[\[www.gov.pl\]](http://www.gov.pl)

Załącznik nr 8

Monitoring Standardów Ochrony Małoletnich – ankieta dla pracowników

Odpowiedz na poniższe pytania:

1. Czy znasz standardy ochrony uczniów obowiązujące w naszej Szkole?
(TAK/NIE)
2. Czy znasz treść dokumentu „Standardy Ochrony Małoletnich” w naszej Szkole?
(TAK/NIE)
3. Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego ucznia?
(TAK/NIE)
4. Czy wiesz w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia ucznia?
(TAK/NIE)
5. Czy zaobserwowałeś naruszenie zasad określonych w Standardach oraz w pozostałych regulaminach i procedurach przez innego pracownika?
(TAK/NIE)
6. Czy masz uwagi / sugestie / przemyślenia związane z funkcjonującymi w Szkole „Standardów Ochrony Małoletnich”? (Jeżeli tak, opisz je poniżej)
7. Czy jakieś działanie związane z przyjęciem Standardów jest odbierane jako trudne lub niechętnie podchodzisz do jego realizacji z innych powodów?

Jeśli na któreś z pytań w ankiecie monitoring Standardów Ochrony Małoletnich odpowiedziałeś tak

NAPISZ: Jakie zasady zostały naruszone?

NAPISZ: Jakie działania podjąłeś?

NAPISZ: Czy masz jakieś sugestie lub propozycję poprawy obowiązujących standardów?

Załącznik nr 9

Standardy Ochrony Małoletnich – wersja skrócona dla dzieci

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNIICH – są to konkretne spisane reguły, zasady, praktyki, które gwarantują, że małoletni na terenie cechu/izby rzemieślniczej są bezpieczni, nie doznają krzywdzenia ze strony pracowników cechu/izby rzemieślniczej, a co więcej i rówieśników.

Cech/izba rzemieślnicza ustanowiła i wprowadziła w życie „Standardy Ochrony Małoletnich” przed krzywdzeniem i zapewnienia im bezpieczeństwa.

Rozdział 1

Objaśnienie terminów

1. Małoletni to każda osoba do ukończenia 18 roku życia.
2. Przez krzywdzenie małoletniego rozumie się zamierzone lub niezamierzone działanie osoby dorosłej lub innego małoletniego, które ujemnie wpływa na Wasz rozwój fizyczny lub psychiczny.

Rozdział 2

Polityka ochrony małoletnich w cechu/izby rzemieślniczej

1. Cech/izba rzemieślnicza posiada i stosuje dokument „Standardy Ochrony Małoletnich”, dostępny na stronie internetowej pod adresem: (...)
2. W dokumencie Standardy Ochrony Małoletnich zapisane są:
  - 1) procedury zgłaszania podejrzeń oraz podejmowania interwencji, które określają krok po kroku, jakie działanie należy podjąć w sytuacji krzywdzenia małoletniego lub zagrożenia jego bezpieczeństwa ze strony osób obcych, członków rodziny, pracowników cechu/izby rzemieślniczej oraz rówieśników;
  - 2) zasady ochrony danych osobowych małoletniego, które określają sposób przechowywania i udostępniania informacji o małoletnim oraz zasady ochrony wizerunku małoletniego które określają sposób jego utrwalania i udostępniania;
  - 3) zasady dostępu małoletniego do Internetu w cechu/izbie rzemieślniczej oraz ochrony małoletnich przed szkodliwymi treściami;
  - 4) zasady bezpiecznych relacji pracowników cechu/izby rzemieślniczej- małoletni, określające jakie zachowania są niedozwolone w kontakcie z małoletnim.

3. Wszyscy pracownicy cechu/izby rzemieślniczej, w tym wolontariusze oraz praktykanci, znają treść dokumentu Standardów Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem.
4. Kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej wyznaczyło osobę (osoby) odpowiedzialną (odpowiedzialne) za monitoring realizacji Standardów Ochrony Małoletnich i jej(ich) rola oraz zadania są jasno określone.
5. W cechu/izbie rzemieślniczej jest wyznaczona osoba odpowiedzialna za monitoring bezpieczeństwa sieci komputerowej.

Rozdział 3

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia małoletnich

3. Wszyscy pracownicy cechu/izby rzemieślniczej w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę kiedy Tobie lub innemu małoletniemu dzieje się krzywda.

Wyróżnia się następujące, podstawowe formy krzywdzenia:

- przemoc fizyczna wobec małoletniego. Jest to działanie bądź zaniechanie, wskutek którego małoletni doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożony. Krzywda stanowi rezultat działania bądź zaniechania ze strony rodzica, opiekuna, osoby odpowiedzialnej za małoletniego, posiadającej nad nim władzę lub takiej, której ufa. O przemocy fizycznej mówimy zarówno w wymiarze jednorazowym, jak i powtarzającym się.
- przemoc psychiczna wobec małoletniego. Jest to przewlekła, niefizyczna, szkodliwa interakcja pomiędzy małoletnim a osobą za niego odpowiedzialną lub osobą, której małoletni ufa. Tak jak w przypadku przemocy fizycznej obejmuje zarówno działania, jak i zaniechania. Do przejawów przemocy psychicznej zaliczamy m.in.:
  - a) niedostępność emocjonalną,
  - b) zaniedbywanie emocjonalne,
  - c) relację z małoletnim opartą na wrogości, obwinianiu, oczernianiu, odrzucaniu,
  - d) nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z małoletnim,
  - e) niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności małoletniego,
  - f) niedostrzeganie lub nieuznawanie granic psychicznych między małoletnim a osobą odpowiedzialną,
  - g) nieodpowiednią socjalizację, demoralizację,
  - h) sytuacje, w których małoletni jest świadkiem przemocy
- przemoc seksualną wobec małoletniego (wykorzystywanie seksualne

małoletniego). Jest to angażowanie małoletniego przez osobę dorosłą lub innego małoletniego w aktywność seksualną. Dotyczy sytuacji, gdy nie dochodzi do kontaktu fizycznego (np. ekshibicjonizm, molestowanie werbalne - np. prowadzenie rozmów o treści seksualnej nieadekwatnej do wieku małoletniego, komentowanie w sposób seksualny wyglądu i zachowania małoletniego, zachęcanie do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming - strategie nieseksualnego uwodzenia małoletniego z intencją nawiązania kontaktu seksualnego w przyszłości) i gdy do takiego kontaktu dochodzi (sytuacje takie jak: dotykanie małoletniego, zmuszanie małoletniego do dotykania ciała sprawcy, stosunek seksualny). Każda czynność seksualna podejmowana z małoletnim przed ukończeniem 15 roku życia jest przestępstwem. W przypadku małoletnich mówimy o wykorzystaniu seksualnym, kiedy między wykorzystującym (dorosły, inny małoletni) a wykorzystywanym (małoletnim) z uwagi na wiek lub stopień rozwoju zachodzi relacja władzy, opieki czy zależności. Do innej formy wykorzystywania seksualnego małoletnich zalicza się wyzyskiwanie seksualne. Jest to jakiegokolwiek: faktyczne lub usiłowane nadużycie podatności małoletniego na zagrożenia, przewagi sił lub zaufania - w celu seksualnym. Wyzysk seksualny obejmuje (choć nie jest to konieczne) czerpanie zysków finansowych, społecznych lub politycznych z wykorzystania seksualnego. Szczególnie zagrożenie wyzyskiem seksualnym ma miejsce podczas kryzysów humanitarnych. Zagrożenie wyzyskiem seksualnym dotyczy zarówno samych małoletnich, jak i opiekunów prawnych tych małoletnich mogących paść ofiarą wyzysku.

4. Przemocy możecie doświadczyć ze strony innych rówieśników, rodziców lub opiekunów, osób trzecich (osób, z którymi miałaś kontakt czy pracowników cechu/izby rzemieślniczej).
5. Zasady bezpiecznych relacji pracowników cechu/izby rzemieślniczej z małoletnimi ustalone w cechu/izbie rzemieślniczej znajdują się w Załączniku nr ..... do niniejszych Standardów.

Rozdział 4

Procedury interwencji w przypadku krzywdzenia małoletnich

1. W przypadku doświadczenia jakiegokolwiek z wyżej wymienionych form krzywdzenia ze strony osób dorosłych lub innych rówieśników zawiadom osobę odpowiedzialną za przyjmowanie zgłoszeń lub kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej.
2. Wówczas stosownie do zgłoszonej sytuacji zostanie uruchomiona odpowiednia procedura.

Rozdział 5

Zasady ochrony wizerunku małoletnich

1. Cech/izba rzemieślnicza uznając Twoje prawo do prywatności i ochrony dóbr osobistych zapewnia najwyższe standardy ochrony Twoich danych osobowych oraz Twojego wizerunku zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
2. Zgodę na publikację Twojego wizerunku wyrażają w formie pisemnej rodzice lub opiekunowie prawni.

Rozdział 6

Zasady dostępu małoletnich do Internetu

1. Cech/izba rzemieślnicza zapewnia Ci dostęp do Internetu, jednocześnie podejmuje działania zabezpieczające dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla Twojego prawidłowego rozwoju. W cechu/izbie rzemieślniczej zainstalowane jest i aktualizowane oprogramowanie zabezpieczające.
2. Z Internetu możesz korzystać jedynie pod nadzorem pracownika cechu/izby rzemieślniczej.

Rozdział 7

Monitoring stosowania Standardów

1. Raz w na dwa lata dokonywana jest analiza realizacji Standardów Ochrony Małoletnich i w razie potrzeby kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej wprowadza do Standardów niezbędne zmiany i ogłasza pracownikom cechu/izby rzemieślniczej, małoletnim i ich opiekunom nowe brzmienie Standardów.

Rozdział 8

Zasady udostępniania małoletnim i ich opiekunom Standardów do zapoznania się z nimi i ich stosowania

1. Dokument „Standardy Ochrony Małoletnich” jest dokumentem cechu/izby rzemieślniczej ogólnodostępnym dla pracowników cechu/izby rzemieślniczej, małoletnich oraz ich opiekunów.
2. Cechy/izby rzemieślnicze udostępniają Standardy Ochrony Małoletnich na swojej stronie internetowej (o ile cech/izba rzemieślnicza posiada stronę internetową) oraz wywieszają w widocznym miejscu w swoim lokalu, w wersji pełnej oraz skróconej, przeznaczonej dla małoletnich. Wersja skrócona stanowi załącznik nr ....

do niniejszych Standardów. Obowiązkiem rodziców/opiekunów prawnych jest zaznajomienie się ze Standardami i wynikającymi z nich zasadami ochrony małoletnich przed krzywdzeniem. W tym celu mogą wypełnić Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich rodziców/opiekunów prawnych i ich małoletnich, stanowiące załącznik nr ... do niniejszych Standardów.

Rozdział 9 Przepisy końcowe

1. Standardy wprowadzone przez cech/izbę rzemieślniczą wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Ogłoszenie następuje w sposób dostępny dla pracowników cechu/izby rzemieślniczej, małoletnich i ich opiekunów, w szczególności poprzez wywieszenie w miejscu ogłoszeń dla pracowników lub poprzez przesłanie tekstu drogą elektroniczną oraz poprzez zamieszczenie na stronie internetowej, o ile cech/izba rzemieślnicza posiada stronę internetową.
3. Podmioty współpracujące z cechem/izbą rzemieślniczą w przypadku, gdy ich działalność obejmuje kontakt z małoletnimi, są zobowiązane do przestrzegania niniejszych Standardów.

Załącznik nr 10

Oświadczenie o zapoznaniu się ze Standardami Ochrony Małoletnich rodziców/opiekunów prawnych i ich małoletnich

Ja niżej podpisany(-a) oświadczam, że zapoznałem(-am) się z dokumentacją wchodzącą w skład Standardów Ochrony Małoletnich obowiązującą w .....(*pełna nazwa cechu/izby rzemieślniczej*)

..... (*data, podpis małoletniego*)

.....(*data, podpis opiekuna prawnego*)

Załącznik nr 11

Oświadczenie o zapoznaniu się i zobowiązanie do przestrzegania Standardów Ochrony Małoletnich w Cechu/Izbie Rzemieślniczej

Ja, niżej podpisany/a .....(*imię i nazwisko pracownika*)
oświadczam, że zapoznałem/łam się ze Standardami Ochrony Małoletnich
obowiązującymi w ..... (*pełna nazwa cechu/izby rzemieślniczej*) i
zobowiązuję się do ich przestrzegania.

.....
(*podpis składającego oświadczenie*)

Załącznik nr 12

Oświadczenie pracodawcy złożone do Cechu

Ja, niżej podpisany/a .....(imię i nazwisko pracodawcy–
rzemieślnika lub osoby upoważnionej do składania oświadczeń w imieniu pracodawcy),
reprezentujący..... (nazwa i adres
siedziby zakładu rzemieślniczego) oświadczam, że ustanowiłem i wdrażyłem na terenie
zakładu pracy:

1. zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników, w szczególności przed powierzeniem pracownikowi funkcji instruktora praktycznej nauki zawodu, dokonałem sprawdzenia czy figuruje on w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz w Krajowym Rejestrze Karnym;
2. zasady dotyczące odpowiedniego przygotowania pracowników do pełnienia funkcji instruktorów praktycznej nauki zawodu i pracy z małoletnimi poprzez np. szkolenia, instruktaż, webinaria, e-learning;
3. zasady bezpiecznych relacji między pracownikami a małoletnimi oraz między samymi małoletnimi;
4. osoby odpowiedzialne za przyjmowanie zgłoszeń o zdarzeniach zagrażających małoletniemu i udzielenie mu wsparcia;
5. procedury interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletniego;
6. sposób dokumentowania i zasady przechowywania ujawnionych lub zgłoszonych incydentów lub zdarzeń:
  - 1) sposób dokumentowania ujawnionych podejrzeń lub incydentów określają zapisy poszczególnych standardów,
  - 2) zasady przechowywania dokumentacji określa instrukcja kancelaryjna i jednolity rzeczowy wykaz akt, a w zakresie ochrony danych osobowych polityka ochrony danych osobowych,
  - 3) koordynator prowadzi indywidualne teczki spraw małoletnich w stosunku do których zostały podjęte działania wynikające z ww. standardów,
  - 4) kierownictwo cechu/izby rzemieślniczej stwarza warunki do przechowywania i zabezpieczenia ww. dokumentacji z uwzględnieniem bezpieczeństwa „szczególnych – wrażliwych danych” wynikających z RODO;
7. zasady dotyczące zapoznania się ze Standardami Ochrony Małoletnich rodziców/opiekunów prawnych i ich małoletnich.

.....
(podpis składającego oświadczenie)